

SÖZ ve EYLEM

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

Aylık Siyasi Dergi • Yıl 4 • Sayı 41 • Nisan 2015 • Fiyatı 2,5 TL / İletişim: info@sozveeylem.com

Newroz'dan Newroz'a “Çözüm Süreci”

Her siyasi öznenin kendi meşrebine göre isimlendirdiği “çözüm süreci” 2013 Newroz’unda Öcalan’ın mektubunun okunmasıyla yeniden başlatıldı, daha doğrusu yeniden legalize edildi. Açıklama, ülkenin bölünmez bütünlüğü adına karşı duranlar bir tarafta, halkın önemli bir çoğunluğu tarafından olumlu karşılandı. Kimi ekonomik, kimi devletin demokratikleşeceği gibi siyasal, kimi de “anaların gözyaşının dinceceği” gibi insani gerekçeleriyle sürece destek verdi. Tartışmalar içinde 2013’den 2015’e kadar aradan tam iki yıl geçti; bu iki yıl içinde tarafların açıklamalarıyla süreç onlarca kez

“zehirlendi”, onlarca kez yeniden “rayına girdi”. Kimine göre yasal bir çerçeve oluşturularak, mutabakat metinleri açıklanarak, çok yol alındı; kimine göre ise “dağ fare doğurdu”. Bu süre içinde ne devletin bölündüğüne ne de demokratikleştiğine dair hiçbir emare ortaya çıkmadı. Elbette böylesi yüzyılı aşkın bir zamandan beri

sürmekte olan köklü bir sorunun iki yıl gibi kısa bir sürede çözülmesi beklenemez; ancak sürecin Öcalan’ın tutuklanmasının ardından başladığı dikkate alındığında, süre hiçte kısa sayılmaz.

Gerçekte neler olduğunu anlamak için bu iki yılda olup bitene bir bakmak gerekiyor. Her şeyden önce şunu belirtmek gerekiyor. Bu iki yılda gerilla ile devlet arasında Kürdistan dağlarındaki çatışmasızlık hali, genel olarak bozulmadan sürdü. Bu anlamda çözüm sürecinde karşılıklı ikna

devamı sf 3

Komünistler ve Parlamente Mücadele

Sınıf mücadelesinin en önemli sorunlarından biri de mücadele yol ve yöntemleriyle devrimci amaç arasındaki ilişki sorunudur. Komünistlerin elinde, amaç ve hedeflere bağlı olarak hangi durumda hangi taktiğe başvurulacağını gösteren bir reçete yoktur. Hangi durumda hangi taktiğe başvurulacağı ancak sınıf mücadelesinin somut koşullarından hareketle belirlenebilir. Bu nedenle komünistler hiçbir taktik yöntemi, reddedemeyecekleri gibi mutlaklaştırmazlar. Komünistleri diğer devrimci parti-

lerden ayıran en önemli özelliklerinden biri de -dayandıkları teorik temellerin yanında- sınıf savaşının sürdüğü somut koşulların gerekli kıldığı taktiği oluşturup kullanmak ve bir taktikten ötekine geçmekteki ustalıklarıdır. Bu ustalık, komünist partinin, devrimciliğinin olduğu kadar olgunluğunun da ölçütüdür.

İşçi sınıfı, sınıf mücadelesi boyunca birçok mücadele biçimini denedi. Bu mücadele biçimlerinin bir kısmı zaman içinde önemini

devamı sf 2

Bu Sayımızda

- “Çanakkale Geçilmez”
- Haziran Seçimi
- Genç Sosyalist –Çekal
- Sendikal Kriz
- “Tükürükle Yapışan
- SYRİZA’yı İzlemek
- Soykırım’a Uzanan Yol

1. sayfadan devam

yitirirken (makine kırıcılığı vb.) bir kısmı da (her türlü parlamento dışı ve parlamenter mücadele biçimleri) yetkinleşerek genelleşti. İşçi sınıfının kullandığı bu mücadele biçimleri, sınıf mücadelesine dışardan sokulmuş, uydurulmuş biçimler değil, işçi sınıfının sınıf mücadelesi içinde bulup geliştirdiği biçimlerdir. Komünistler; sınıf hareketine, mücadele biçimleri dayatmazlar; bizzat sınıf mücadelesinin bir ürünü olan bu mücadele biçimlerini eleştiriden geçirerek, geliştirerek, bunları bilinçli ve örgütlü mücadele araçlarına dönüştürürler.

Kapitalizmin ve onun somut bütün biçim ve kurumlarının tarihsel ömrünü doldurduğu reddedilemez bir gerçektir. Ancak, bugün için, en az onun kadar reddedilemez başka bir gerçekte, işçi sınıfının ve emekçilerin büyük çoğunluğunun parlamenter alıklıklarla burjuvazinin arkasına takıldığıdır. İşte tam da bu yüzden, komünistler parlamenter mücadele biçimlerine ilgi duyarlar, burjuva parlamentosunu tanıdıkları için değil; işçi sınıfını burjuva parlamentarizminin etkisinden kurtarmak, onu ait olduğu yere göndermek için.

Siyasal açıdan mücadele taktiklerine yaklaşımda temel sorun; işçi sınıfının, emekçilerin kapitalizmi yıkmaya ve onun yerine sınıf iktidarını koymaya ne kadar hazır oldukları sorunudur. Sınıf mücadelesinin bugünkü görünümü, nesnel olarak çok yakın olan bu hedefin, öznel olarak o ölçüde uzağında olduğumuzdur.

Üç nedenle uzağındayız: Birincisi, işçi sınıfı, henüz, devrim mücadelesini örgütleyip yönetecek devrimci bir partiden yoksundur. İkincisi, sınıf bir kırırandanma içinde olsa da, öncü kesimlerinden başlayarak örgütsüz ve dağınıktır, sendikal anlamda bile örgütsüzlük ve dağınıklık egemendir. Üçüncüsü, işçi sınıfının geniş kitlesi burjuva ideolojisinin, tarikatlarının etkisi altındadır.

Bütün bunlar dikkate alındığında önümüzdeki görevin, devrime bir hazırlık dönemi olduğu açıktır. Böylesi koşullarda devrimci öncünün uygulayacağı taktikler, doğal olarak sınıf mücadelesinin öne çıkan görevlerine cevap verecek taktikler olmak zorundadır. Seçime katılma sorununu da bu anlamda ele almak gerekir. Bir mücadele biçimi olarak parlamenter mücadele, seçime katılma, ancak, bu hazırlığa hizmet ettiği ve diğer mücadele biçimleriyle birlikte kullanılabilirdiği ölçüde anlamlıdır.

Ancak yine de komünistler parlamenter mücadeleye hak ettiğinin ötesinde bir önem vermezler. Komünistler için parlamento dışı mücadele biçimleri (yığın eylemleri, grevler, siyasi grevler vb.) sadece devrimci bir durumda değil, her zaman parlamenter mücadele biçimlerinden daha önemli ve belirleyicidir. Bu yüzden komünistler hiçbir zaman asıl güçlerini -bugün reformistlerin yaptığı gibi- parlamenter mücadeleye hasretmezler, parlamenter mücadelenin eylemlerinin temel biçimi olmasına izin vermezler. Ancak bu, temel olmasa da, bir mücadele biçimi olarak parlamenter müca-

delenin önemsiz olduğu ve kullanılmayacağı anlamına gelmez.

Komünistler, parlamenter mücadeleyi, burjuva parlamentarizmini meşrulaştırmak için değil, tersine henüz yığınların gözünde meşruiyetini yitirmemiş olan parlamentoyu gözden düşürmek, onların üzerindeki parlamenter önyargıları dağıtmak için kullanırlar. Komünistlerin görevi, sınıf mücadelesinin bugünkü koşullarına uygun düşmeyen -görünüşte 'devrimci' taktikler ileri sürerek, devrimci parti görünümü kazanmak değil- gerçekten devrimci bir parti gibi davranmaktır. Bunun yolu ise, devrimci teoriyle donanmak, her türlü savaş yöntemini kullanmayı öğrenmek ve zamanı geldiğinde eskiyen, iş görmeyen savaş yöntemlerinin yerine yeni ve devrimci savaş yöntemlerini koyabilme yeteneğine sahip olmaktan geçer.

Sınıf mücadelesi tarihinin kanıtlandığı gibi, hem parlamenter mücadeleye katılmak ve hem de bu mücadeleyi burjuva parlamentarizmine karşı bir silah olarak kullanmak olanaklıdır. Bu, yine tarihsel deneyimin kanıtlandığı gibi, sorunlu ve zor bir iştir. Ancak bu zorluk, devrimciliğe haleb gelir endişesiyle, üstünden atlanarak, sorunlu mücadele biçimleri reddedilerek, aşılamaz. Dünya komünist hareketi deneyimi, parlamenter budalalıkların, parlamenter ayrıcalıklar uğruna ihanetlerin olduğu kadar, parlamento kürsüsünü devrimci amaçlar için kullanmanın da zengin örnekleriyle doludur.

Anadolu Yayıncılık adına
İmtiyaz Sahibi: Nevzat Eraydın
Yazı İşleri Müdürü: Tahir Ozan
Aylık, Siyasi, Yaygın Türkçe Yayıncı
Adres: Barış Mah. Adnan Kahveci
Cad. No: 88/4 Buca - İzmir
Baskı tarihi: Nisan 2015

Basım yeri: Manart Yayıncılık ve
Turizm A.Ş. Osmanağa Mh.
Nüshetefendi Sk. No: 18/A
Kadıköy 34714 İSTANBUL
0850 511 1530

İletişim: info@sozveylem.com

İzmir: Barış Mah. Adnan Kahveci
Cad. No: 88/4 Buca - İzmir
İstanbul: Bağlarbaşı Mah.
Ortameydan sok. 6/1 Maltepe
Turgutlu: Turan Mah. Kurultay Sk.
No:21 Kat:1 Turgutlu

Newroz'dan Newroz'a “Çözüm Süreci”

1. sayfadan devam

zemini işlevi gören ve sürecin başarı ölçütü olan “anaların gözyaşları” da dindi. Ancak iki yılda yaşananlar ilk bakışta olumlu olarak görülen bu tablonun oldukça yanıltıcı olduğunu kanıtlıyor. Bu iki yılda 60’ı aşkın faili meçhul yaşandı, Roboski’de öldürülen 34 Kürt bu sayıya eklendiğinde faili meçhul sayısı 100’e yaklaşıyor. Yine aynı sürede hapishanelerde işkence ve hastalıklardan 40’a yakın siyasi tutuklu öldürüldü. Gösterilerde polis kurşunu ve gaz fişegi ile öldürülenlerin sayısı 60’ı aştı. 6-8 Ekimde 50’nin üzerinde Kürt genci polis ve devletin paramilitar örgütlenmesi tarafından öldürüldü ve “faili meçhul” listesine eklendi. Yine bu süreçte Kürt özgürlük hareketinin kurucularından Sakine Cansız ve iki yoldaşı Paris’te tam on kurşun sıkılarak öldürüldü. Katliamı MİT’in planlayıp gerçekleştirdiğini artık MİT bile inkar etmiyor. On kurşunun ne anlama geldiğini de.

Bütün bunlar ortadayken ve binlerce Cumartesi Anneleri’ne yenileri eklenirken “annelerin gözyaşlarının dindiği” tam bir iki yüzlülük, yalan ve kara propaganda örneği değil midir?

Devlet 2013 Newroz’undan bu yana bölgeye yığınak yapıyor, askeri ve sivil tahkimatını güçlendiriyor. Gerillanın barınma ve ikmal yolları belirlenerek yeni katliam hazırlıkları sürdürülüyor. Kürt gençlerinin öldü-

rülmesi pahasına yeni karakollar ve baraj inşaatları devam ediyor. Kürt halkından korucu devşirme artarak sürüyor. Cizre örneğinde yaşandığı gibi MİT’in operasyonel kuvvetleri bölgenin hemen her noktasında, halkın içine yerleştiriliyor. Korkularını Kürt halkına aktarmak için çocukları öldürüyorlar.

AKP bugüne kadar “Çözüm Süreci”ni Kürt halkına, Kürt siyasi hareketine karşı bir oyalama taktiği olarak kullandı. Bunda başarılı olduğu da söylenebilir. Ancak bugün aynı taktiği kullanarak aynı sonuçları elde edebilecek durumda değildir. Çünkü taktik deşifre olmuştur ve AKP’nin 2011’de oturduğu eğik düzlemdeki kayışı hızlanmıştır. Artık ne “Kürt kardeşim” ne de “anaların göz yaşı” demagojisi bu süreci durduramaz. O yüzden daha çok şiddete yöneliyor, “İç Güvenlik Yasası”na ihtiyaç duyuyor. Bir iç savaş hazırlığı olan “İç Güvenlik Paketi”nin potansiyel muhatabı eylemligrevci işçiler, komünistler olsa da bugünkü fiili muhatabı Kürt ulusal hareketi, Kürt devrimcileridir. Bizzat AKP hükümetinin propaganda ettiği gibi yasa 6-8 Ekim’e devletin bir refleksidir. AKP şimdi de bu yasanın bir devamı olan ve hapishaneleri yeniden işkencehaneye çevirecek zindan yasasıyla takviye etmeye hazırlanıyor.

Ayrıca AKP bugüne kadar nasıl rejimin ihtiyaçlarını kendi

parti çıkarları ve Erdoğan’ın çıkarına kullandıysa, bugün de iç savaş yasalarını, seçimi kazanmak için kullanacaktır.

Kürt ulusal hareketinin yürüttüğü ulusal mücadelede bir strateji değişikliğini öngördüğü Öcalan 2015 Nevroz mektubunda yer alan “PKK’nin Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı yaklaşık kırk yıldır yürüttüğü silahlı olan mücadeleyi sonlandırmak ve yeni dönemin ruhuna uygun siyasal ve toplumsal strateji ve taktiklerini belirlemek için bir kongre yapmalarını gerekli ve tarihi görmekteyim.” cümlesiyle bir kez daha teyit edilmiştir. Elbette mücadelelerini hangi aşamada hangi strateji ve taktikle yürütecekleri Kürt Ulusal Hareketi’nin sorunudur. Yine Öcalan’ın mektubunda yer aldığı biçimiyle bunun otomatik olarak gerçekleşmeyeceği, ancak belirli koşulların oluşmasıyla gerçekleşebileceği belirtilmiştir. Çünkü adına barış yada çözüm denilen süreçler dünya deneyiminin de kanıtlandığı gibi ne bir kuru niyet beyanıdır ne de tek taraflı olarak yol alınabilecek süreçlerdir.

AKP’nin Kürt sorunu konusunda izlediği oyalama ve tasfiye taktiği artık duvara çarpmıştır. Bugüne kadar tek taraflı dayatma ve oyalamayla bir ileri iki geri biçiminde sürdürülen şey ne kadar süreçse, bunun bir çözüm ya da barış olmadığı da o kadar gerçektir.

Toplumsal ve Siyasal Gündem'den

Alevilik Devletleşiyor

Türkiye'nin ilk Alevi okulu, Hacı Bektaş-ı Veli Anadolu Lisesi'nin temeli, Milli Eğitim Bakanı, Nabi Avcı'nın katılımıyla İstanbul Küçükçekmece'de atıldı. Avcı, İslam'ın, Alevi-Bektaşî yorumunun öğretileceği bu okulda, geleneğe uygun, dede-baba yetiştirileceğini söyledi. Derslerin Alevi-Bektaşî geleneğinden gelen, öğretmen ve akademisyenler tarafından verileceğini söyleyen Avcı, okuldaki eğitimin içeriği, Alevi-Bektaşî inancına mensup dedelerin, akademisyenlerin katılımıyla oluşturulacağını belirtti. 16 derslik olarak planlanan okulun bir Cemevi, sosyal tesisler, 300 öğrenci kapasiteli pansiyonu olacak ve 600 öğrenci eğitim görecek.

İzmir Demokratik Alevi Derneği yöneticileri, Asil Benler ve Ersin Özgül, projeyi Truva atına benzetti. AKP'nin fethedemedi-

ği ikrar kalesini, bu sefer Truva atıyla vurmaya çalıştığını söyleyen Özgül, Truva atının da sözde yetiştirilen, yol düşkünü Alevi dedelerinden oluşacağını söyledi. Bu okul her ne kadar bağımsız olacaksa da biliyoruz ki devletin Alevi tanımına paralel işbirliği içinde olacak. Asıl Alevi okulları olan ocaklarımız işlemez hale getirilmiş ve içleri boşaltılmıştır.

Cemevlerini, cümbüş evi olarak niteleyen, Cemevlerini ibadethane olarak kabul etmeyen zihniyetin değişmediğini gördüklerini belirtti. Benler, Projenin Aleviliği suni İslam içinde eritmek için tasarlandığını söyledi.

Aleviler okul projesi adı altında sünnileştirilmeyi, asimile edilmeyi değil, devletin inançlarından ellerini çekmesini istiyor.

Turnalık Orman İşçileri

Ordu'nun Çambaşı Orman İşletme Şefliğine ait Turnalık Deposu'nda işçiler yaz kış, bazen karın tokluğuna, bazen de yarı aç kalmak koşuluyla çalışırlar. Yazın kavurucu sıcaklığında terleyen insanlar kışında terlemenin ne demek olduğunu öğretirler adeta. Kendi ağırlıklarının on katı tomrukları araçlara yük-

lemek yormaz orman işçilerini ama kalabalık arkadaş gurupları olunca kişi başı düşecek paranın azlığı yorar bazen o güzel insanları...

Kısa bir girişten sonra buradaki çalışma koşullarına bir göz atalım: Kapitalist çarkın gereksinimlerine göre önce kesilecek ağaçlar saptanıp damgalanır.

Aslında ormanı daha güzelleştirmek için bu kesimin yapıldığı söylenir ya inanmayın. Çünkü ne kadar lazımsa o kadar kesilir. O damgalama sırasında dağ taş dolaşılıp damgalanır ağaçlar.. Özellikle ilkbaharda olmak üzere damgalanan ağaçlar kesilip, ormanın içindeki yollara indirilir. Oradan kamyonlara yüklenen

tomruklar Tunalık Deposu'na getirilip istiflenir. Orada ağaçlar sınıflandırılarak müşteri bekle-meye başlar. Sonunda müşteriler de ihalelerini tamamlayıp, alacakları ürünleri saptadıktan sonra belirli aralıklarla gelip kamyonlarla tomruklarını istedikleri yerlere götürürler. Bu işlerin hepsinde sosyal güvenliği olmayan insanlar çalıştırılır. Ormanda ağacı kesen de, yola indiren de, araca yükleyip depoya getiren de belirli bir ücret karşılığı çalışırlar ama hiçbir güvenceleri yoktur. Kaza olmaz mı diyeceksiniz, elbette olur. Ama sakat kalanlara ufak tefek yardımlar, ölüp gidenlere ise bir eyvah kalır ne yazık. Hep kazalarda kişinin dikkatsizliğinden dem vurulur. Hiç köle düzeninden farklı olmayan koşullarda insan çalıştırıldığı gündeme gelmez. Ölen ve sakat kalanların arkadaşları da susar, çünkü ses çıkarırsa bu işin bile elinden gideceğinin bilincindedirler. Hep ekmek parasıdır ne yapsınlar..Şu bizim ekmek ne kirliymiş diye soran olmaz ne yazık..Bu ekmek her nedense, orman işçisinde ter, madende kömür kokar diye sormaz hiç kimse..

Tomrukların depoya inişinden sonra asıl dram başlar bence. O yörenin insanları depoya gelecek araçların korna sesini beklerler adeta...En azından oturdukları kahvehanelerin çay parası çıksın diye. Gelen her aracı topluca yükleyip boşaltırlar. Her doldurulan aracın metre-küpü doğrultusunda para alırlar. Çalışan insan çoksa az, azsa çok para kazanırlar. Söylemezler ama bekleyenlerin az olmasını isterler..Yeter ki çok kamyon gelsin de az insan olsun. Çünkü aza bölünecektir hasılat. Yazın

hiçbir koruma olmadan kan ter içinde doldururlar araçları, kışın kar altından çıkarırlar koskocaman tomrukları.. Kışın o tir tir titreten soğuşunda buram buram terlerler iki sal üzerindeki tomrukları kazasız belasız araca atmak için. Sonunda üç kuruş para hadi güle güle.. Ne sendikaları, ne sigortaları vardır. Baksanız devletin işyerinde, devletin işletmesinde çalışıyorlardır. Devlet o işleri hiçte yasal olmayan yollardan uyduruk bir şekilde birilerine verip, insanları köle gibi çalıştırmanın yolu bulmuş ve sorumluluktan sıyrılmıştır kendini. Oradaki tomrukların ve tomruk taşıyan araçların sigortalı olduğu bir dünyada o çalışkan insanlara bir güvenceyi akıl edemez devlet. Yine de şükredilir neye şükrediliyorsa...

Sorulduğunda “bunlar devletin elemanları değil ki kendi işlerini yapıyorlar” denilip işin içinden çıkılır. Oysa, kendi işlerini de yapsalar güvenceye almak için insanları Bağ-Kur- SSK tuzaklarıyla soymuyorlar mı?.. Ama bu düzenbazlığı kamufle etmek için çeşitli al takke ver külahlar uygulanıp, inandırıyorlar ve dolayısıyla da kandırıyorlar

insanları..

Her yıl kapitalist odakların yararına sunulan on binlerce ağaçların kesilmesine yasal kılıfa uyduran bu köhne düzen ağaç katliamlarını fütursuzca yapar ama o çaresiz insanlar gereksinimleri için bir parça odun alsa ormandan rüşvetlerle kurtulabilirse kurtulur, kurtulamazsa ölümden beter ederler ne yazık.. Oysa en ucuz şekilde nasıl da kapitalist odaklara peşkeş çekerler insanları. Tomruklara bir şey olmasın diye taşıma sigortasını zorunlu koşanlar, ölümü Allahın emri diye yuttururlar.

Kısacası en alttakilerdendir Orman İşçileri. Hatta işçi de sayılmazlar. Her birinin birazcık tarlası bahçesi olduğu için köylü statüsündedirler ama asıl işleri güvencesiz çalışmaktır. Bu kapitalist devlet herkesin gözünün içine baka baka kaçak işçi çalıştırmaktadır veya çalıştırılmasına göz yummaktadır. Bu dün de böyleydi, bugün de böyle; bir şey yapılmazsa yarın da böyle olacak.. Ta ki işçi sınıfı kendi düzenini kurup bu kapitalist barbarlığı ortadan kaldırırsa dek.

Ordu- Söz ve Eylem

Fatsa-Ünye Halkı Yaşam Alanlarına Sahip Çıkıyor

İngiliz Stratex Plc ve Bahar Madencilik firmasının oluşturduğu Altın Tepe Madencilik Fatsa'da siyanürle altın çıkarma projesine halkın verdiği tepkiler yasal zeminde de sürüyor. Halk, Ordu İdare Mahkemesinde açılan davaya da sahip çıktı. Mahkeme kapılarında topluca direniş ve dayanışmaların sonucunda mahkeme bilirkişi heyeti göndermeye karar verdi. Bu kararın sonucunda bilirkişi heyetinin 20 Mart 2015 günü incelemeler yapmak üzere maden sahasına geleceği duyulunca kalabalık bir kitle direniş çadırında toplanıp, heyeti karşıladı. Bu arada maden yöneticileri heyeti bilgilendirmek istedi ama heyet onların isteğini geri çevirerek incelemelerini sürdürdü. Bu sırada asıl ilginç görüntü ise maden sahasına etten duvar oluşturan Jandarmasının görüntüsüydü. Hani azılı bir katili linç edilmekten koruyan güvenlik güçlerinin görüntüleri vardır ya, işte öyle bir şey.

Aslında azılı katili koruduk-

ları doğrudu. Tüm canlıları yok edecek bir katili koruyordu Jandarma. Fındığın, lahananın, mısırın, karaağacın velhasıl tüm yeşilin ve tüm insanlığın katilini ve onun sahiplerini koruyordu Jandarma. İrki, dini, dili ne olursa olsun önemli değildi... Yeter ki son barbarlık sistemine yardımcı olsun, yeter ki onun kârına kâr eklesin...Başka ne ister ki Jandarma ?..

Kısacası Fatsa-Ünye Doğa Koruma Platformunun açtığı ÇED iptal davası bilirkişi heyetinin incelemesine kadar evrildi. Bundan sonra neler olur izleyip göreceğiz. Ama bu halk bu davaya böyle sahip çıktığı sürece katillerin o doğa katliamını yapacağını ummak saflık olur sanırım...

Fatsa – Söz ve Eylem

Samsun: Berkin Elvan Anıldı

Samsun'da gençlerin çağrısıyla 11 Mart günü Berkin Elvan'ın polisinden attığı gaz kapsülüyle katledilişi protesto edildi. Öğretmenevi önünde toplanan iki üç yüz kişilik kitle İstiklal Caddesi boyunca yürüyüp, EĞİTİM-SEN önünde basın açıklaması yaparak eylemi sonlandırdı. Yürüyüş sırasında

çevreden söz ve alkışlarla destekler verildi. Yine "Berkin'in katili AKP'nin polisi, Katil Hırslı İşbirlikçi AKP, Hükümet İstifa "benzeri sloganlar atıldı.

Sloganlardan da anlaşılacağı gibi artık AKP ile devlet aynı anılır oluyor. Öyle ki polis bile AKP'nin polisi olduğu için bu pervasızlıkları yapıyor gibi dü-

şündürecek sloganlar atmaya başladık. Oysa asıl mesele bu sistemin tüm kurumlarıyla sınıf ve insanlık düşmanı olduğunu haykırmak değil midir? Aksi takdirde bu sisteme bir kukla gelir, diğeri gider ama katliam ve sömürü sürer gider..

Samsun – Söz ve Eylem

Çaldağı'nda Madene İzin Vermeyeceğiz

TURÇEP tarafından 5 Mart'ta Ticaret ve Sanayi Odası salonunda düzenlenen, Çaldağı ile ilgili gelişmelerin tartışıldığı bilgilendirme paneli yoğun ilgi gördü. Çevre köylerden de (Çampınar, İzzettin, Musacalı ve Sarıbey) katılımın olduğu panel, yapılan konuşmaların ardından yayımlanan, özeti aşağıda sunduğumuz basın bildirisiyle sonlandırıldı.

Basına ve Kamuoyuna;

— Kendi alanında uzman kişilerin ve kurumların katıldığı panelde, maden şirketince hazırlanan 1. ve 2. ÇED raporları birlikte değerlendirilmiş, 1. ÇED raporunun olduğu gibi 2. ÇED raporunun da düzmece yalanlar ve yanlışlarla dolu olduğu bilimsel verilerle ortaya konulmuştur.

— 2. ÇED raporunun çevre ve halk sağlığı açısından hiçbir iyileştirme, önlem ve proje değişikliği içermediği, sadece maden şirketini daha kârlı bir işletme haline dönüştürmeye yönelik hazırladığı ortaya çıkmıştır.

— Alıntı yapıldığı söylenen eklerin raporda yer almaması, ısrarla istendiği halde verilmesinin, bu alıntılarının yalan ve uydurma olduklarının bir ispatı olduğu vurgulanmıştır.

— Deprem riskini gösteren haritanın hem orijinali, hem de ÇED raporundaki hali birlikte gösterilerek, ÇED raporundaki haritada fay hattının silinip ortadan kaldırıldığı tespit edilmiştir.

— 2. ÇED raporunda yapılan değişiklikler kapsamında Çampınar köyünden başka, Musacalı köyünün de birinci derecede riskli bir yer haline geleceği gösterilmiştir.

— Çaldağı'nda uygulanmak istenen madencilik projesinin dünyada kabul görmeyen bir anlayış olduğu uzmanlarca bir kez daha vurgulanırken, başta Manisa bölgesi olmak üzere tüm Gediz vadisini kapsayacak kadar ciddi çevresel felakete neden olacağı açıkça ifade edilmiştir.

— Verimli tarım bölgelerinde kimyasal yöntemlere dayanan, özellikle sülfürik asitle yapılacak bu tip madenciliğin yanlış olduğu, 18 milyon ton sülfürik asit kullanılacak bu madencilik projesi sonucu doğaya salınacak asit buharı ve oluşacak asit yağmurları dolayısıyla korkunç bir çevresel facianın yaşanmasının mümkün olacağı panelde özellikle vurgulanmıştır.

— Yöremizin tüm su kaynaklarının maden işletmesinin ihtiyacı için tüketileceği, ciddi

su sıkıntısı yaşanacağı bilimsel verilerle anlatılmıştır.

— Bölgemizde toprağın üstünün altından çok daha değerli olduğu, bu madeninse ülkemiz ve halkımıza hiçbir gerçek getirisinin olmadığı bir kez daha ortaya konulmuş, buna karşılık maden işletmesinin ciddi bir çevre felaketi yanı sıra, insan sağlığı açısından en başta kanser gibi tehlikeli hastalıklara neden olacağı anlatılmıştır.

— Turgutlu'da bu panelin yapıldığı 5 Mart tarihi ile aynı günde, Gördes'teki kapalı sistemle işletilmeye çalışılan nikel işletmesinde kapalı devre boru sistemindeki kaza sonucu sızıntı meydana gelmesi ve çevreye karışması, kapalı sistemin de güvenilir olmadığı, sülfürik asit yöntemiyle kimyasal madenciliğin yanlış olduğu konusunda panelde anlatılanların doğruluğunu destekleyen ve ispat eden bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

Maden şirketi yalanları ile yüzleşmekten kaçmıştır!

— Bir kez daha özellikle davet etmemize rağmen, maden şirketi temsilcilerinin panele katılmayışları, bizim ve bilim adamlarının iddialarına karşılık söyleyecek hiçbir sözleri olmadığını göstermiştir. Bu tutumları, Çaldağı için verilen 2. ÇED raporunun da bilimsellikten yoksun ve dayanaksız olduğunu, sadece yalanlarla doldurulduğunu ispat etmiştir.

— Maden şirketinin 2. ÇED raporu ile tüm çabasının yeni bir senaryo ile şansını bir kez daha denemek, bilgi kirliliği yaratarak hem halkı, hem de devleti kan-

dırmak olduğu, bu arada kirli pazarlıklarla kurduğu kirli bir ortaklıkla şansını başka yollarla da sürdürmeye çalıştığı gözlenmiştir.

Bu madeni savunmayı “insanlık suçu” sayacağız!

Bütün bu sonuçlara bağlı olarak;

— Bundan sonra maden şirketi tarafından Çaldağı ormanından tek bir ağaç bile kesilmesine göz yumulmayacak, ağaç katliamı engellenecektir.

— Bu madencilik projesi ip-

tal edilinceye kadar mücadelelerimiz sürecektir ve ne pahasına olursa olsun topraklarımıza sahip çıkacağız.

— 09 Ocak 2013 tarihindeki panel sonuç bildirgesinde de belirttiğimiz gibi, bir kez daha Çaldağı’ndaki bu maden işletmesini ve madencilik yöntemini “çevre ve insanlık düşmanı bir proje” olarak ilan ettiğimizi, bu madeni savunmanın TURÇEP tarafından “insanlık suçu” sayılacağını kamuoyuna saygılarımızla açıklıyoruz.

TURÇEP
(Turgutlu Çevre Platformu)

İzmir: Halk Valilik Kararnamesini Çöpe Attı

İzmir’de valinin gösteri ve yürüyüşleri yasaklayan kararnamesinden sonra, DİSK, İzmir barosu ve TMMOB öncülüğünde basın açıklaması yapılarak karar protesto edildi.

Bilindiği üzere İzmir valisi dünyada eşi benzeri görülmeyen Faşizan bir kararname yayınlamış ve İzmir halkının özgürlüklerini sınırlamaya çalışmıştı. Geçen 3 Mart tarihinde alındığı öğrenilen valilik kararnamesinin ilk bölümünde valinin görevleri ve temel hak özgürlüklerle ilgili bilgiler yer aldı. İkinci bölümde ise yeni uygulanacak kısıtlamalar şöyle sıralandı:

“Kamuoyu oluşturmak, düşüncüyü açıklamak ve yaymak amacıyla; şiddet içermeyen, kamu düzeni bozmayan, gürültü ve çevre kirliliğine yol açmayan, yaya ve araç trafiğine engel ol-

mayacak sayıda katılımı gerçekleştirilen ve makul sürede tamamlanan sözlü ve yazılı açıklamalar basın açıklaması olarak değerlendirilecektir. Siyasi partiler, sendikalar, dernekler ve sivil toplum örgütleri başka bir siyasi parti, sendika, dernek ve sivil toplum örgütüne ait bina önünde basın açıklaması yap-

mazlar. Basın açıklaması yapmak amacıyla herhangi bir yer ve noktadan başka bir yere kamu düzenini bozacak şekilde gösteri amaçlı toplu yürüyüş yapılamaz. Basın açıklaması esnasında el ile taşınabilir megafon vb. cihazlar haricinde ses yükselten cihazlar kullanılamaz, bu amaçla sabit platform kurulamaz. Va-

lililik ve Kaymakamlık binaları, Adliye binaları, İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü binaları, Polis Merkezi Amirlikleri, Askeri bina ve tesisleri ile Ceza İnfaz Kurumlarının içerisi, önü ve çevresinde, Eğitim-öğretim kurumları, hastane ve sağlık kuruluşları ile ibadethanelerin içerisinde ve çevresinde eğitimi, sağlık hizmetlerini ve kişilerin ibadetlerini engelleyecek şekilde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının içerisinde, genel yollar, şehir-

lerarası karayolları ile cadde ve sokaklar üzerinde yaya ve araç trafiğini engelleyecek şekilde, halkın günlük yaşamını zorlaştıran ve zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaını engelleyici nitelikte basın açıklamaları yapılamaz.”

Bu kararın ardından DİSK'in “alanlara çıkacağız” çağrısından sonra Berkin Elvan ölümünün yıldönümünde oldukça kalabalık bir kitle tarafından anıldı. 13 Mart günü İzmir’de gençlerin de katılımıyla tüm gün bir dizi ey-

lemlilik gerçekleştirildi. Akşam ise kapsamlı kitlesel bir gösteri yapıldı. “Berkin Elvan ölmedi, savaşıyor.” “Faşizme karşı omuz omuza”, “Faşizme geçit yok”, “Faşist vali İzmir’den defol” sloganları atıldı. Polisin eylemi uzaktan seyretmesi dikkat çekiciydi. Valilik kararnamesi daha sonra geri çekildi. İzmir halkı özgürlüklerini bir kez daha savunmuş oldu.

İzmir - Söz ve Eylem

ECB’ye Karşı Blockupy

18 Mart’ta Almanya’nın Frankfurt kentinde bulunan Avrupa Merkez Bankası’nın (ECB), yeni binasının açılışını protesto eylemleri çatışmaya dönüştü. Wall Street’i İşgal Et Hareketi’nden ilhamla kurulan Blockupy, Avrupa’da bulunan birçok sol örgütün birleştiği bir hareket. Blockupy’nin çağrısıyla, ECB’nin finans politikalarını, AB ülkelerinde uygulanan para politikalarının yarattığı işsizlik ve yoksulluğu, 1.3 milyar euro’ya malolan ECB binasının yüksek maliyetini protesto için bir araya gelen yaklaşık 20 bin kişilik kitle, polisin provakasyonu ile karşı karşıya kaldı.

Polisin günler öncesinden Blockupy hareketine karşı -propaganda çalışması yaptığı, Frankfurt’u bir korku kenti haline getirerek, iç savaş atmosferi hazırladığı, sol parlamenterler tarafından söyleniyor. Anlaşılan, Türkiye’de olduğu gibi Almanya’da da polis bu tür protesto eylemlerini, provakasyonlarla farklı yönere taşıyarak

kamuoyunu yönlendiriyor. Demir çitlerle, tomalarla, özel timlerle ECB’ye karşı protestoyu terörize ediyor. 5 bin polisle uygulanan baskılara karşı protestocular yollara barikatlar kurarak taşlarla polise saldırdı ve bir çok polis aracını ateşe verdi.

100 eylemcinin yaralandığı gösteride 350 kişinin gözaltına alındığı söyleniyor. Gösterilere

Podemos, Syriza ve birçok sol partinin katıldığı bildiriliyor. Yeni merkezin açılışında konuşan ECB Başkanı Mario Draghi, bir çok kişinin bu binayı yapmak için yorulmaksızın çalıştığını ifade ederken, harcanan 1.3 milyar euro için, Avrupalı işçi ve emkçilerin bir kat daha çalışması gerektiğini dolaylı yoldan ifade etmiş oluyor.

Yemen'e Emperyalist Müdahale

Toplumun büyük bölümünün kabile bağları ile örgütlendiği ve Arap ülkeleri içinde Moritanya ile birlikte en yoksul ülke olan Yemen, Tunus'ta başlayan isyan dalgasıyla 2011 yılında iç karışıklık yaşadı. Yıllardır hüküm süren patrimonyal siyasi yapıya ve yüksek yoksulluk düzeyine karşı başlayan halk hareketi, bir iç savaşa dönüşmeden, ABD'nin yönlendirmesi, Suudi Arabistan'ın baskısıyla, Başkan Saleh'in görevden ayrılması sonucunda geçici olarak sonlandırıldı.

Daha sonra yapılan seçimlerle ve Mansur Hadi'nin Cumhurbaşkanı olmasıyla, kurulmaya çalışılan suni istikrar hamlesi, isyanın ilerici siyasal bileşeni durumundaki Devrimci Gençlik tarafından Yemen devrimini yarıda kesmek için kullanılan bir

tezgaah olarak değerlendirilmişti.

Ülkenin arkaik yapısı, devrimci bir halk isyanı olanağını zorlaştırırken, dinsel kabile bağlarıyla bağlı bir örgütlenmeyi olanaklı kılıyor. Bu çerçevede Şii Husiler, Yemen'de geniş bir destekle büyüyerek, ülkede söz sahibi konuma gelmiş durumda.

Ocak ayı içinde, Devlet Başkanlığı Sarayı, Husi milisleri tarafından ele geçirildi. Parlatmentonun feshedildiğini, yerine ulusal bir meclisin kurulacağını, bu meclisin ülkeyi en fazla iki yıl yönetecek olan beş kişilik başkanlık konseyinin seçeceğini ifade eden Husilerin manifesto-suna Yemen Devrim Gençleri Konseyi ve birçok örgüt, manifestonun histerik bir adım ve Yemen halkının tarihi hedefleri ve verdiği mücadelenin açıkça hafife alınması anlamına geldiğini,

tüm Yemenlilerin, ülkenin siyasi kimliğini değiştirmek için kendi çizdiği yolda ilerleyen Husilere karşı, tek saf olmaları gerektiği çağrısı yapıldı.

Bu iktidar değişimi Yemen üzerinde planlar yapan emperyalist blokta sıkıntı yaratırken, tepki Suudi Arabistan öncülüğündeki Arap ülkelerinin katıldığı bir hava operasyonu ile verildi. Uluslararası medya, operasyonda 68 sivilin öldüğünü bildirdi.

Emperyalizm var olduğu sürece, dünyanın ekonomik olarak paylaşımının hiç bir zaman son bulmayacağı, tekeller arası değişen güç dengelerinin yeni pazar paylaşım savaşlarına gebe olduğunu gösteriyor. Yaşanılan ekonomik krizin boyutu, bu savaşların bölgesel olmaktan çıkacağını gösteriyor.

Silahlanma Yarışı Devam Ediyor.

Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI) tarafından hazırlanan rapor, dünyada ekonomik krize rağmen silahlanmanın hız kesmediğini gösteriyor. Dünya silah tekelleri, kendi krizlerini aşmanın olanaklarını, kapitalizm var olduğu sürece emperyalist bloklar arası dengelerin bozulmasıyla ortaya çıkan kirli savaşlarla sağlıyor. Rapora göre Çin, son beş yıl içinde silah ihracatını %143 artırarak ABD ve Rusya'nın ardından en fazla silah ihracatı yapan üçüncü ülke oldu.

Çin bu artışıyla silah ihracatında; Almanya, Fransa ve İngiltere'nin önüne geçti. Rapor da en çok silah alan ülkeler sıralamasında, ilk üçte; Hindistan, Suudi Arabistan ve Çin bulunuyor. Türkiye ise %3'lük ithalatayla 7. sırada bulunuyor.

Son yıllarda Ortadoğu ülkelere silah ihracatını %25 arttırarak, Ortadoğu ve Afrika'yı savaş

alanına çeviren emperyalizm, halkları her an ölümle yüz yüze bırakırken, silaha harcanan parayla halkların yoksulluklarını bir kat daha arttırıyor.

Ülkenin dört bir yanından barış söylemleri yükselmesine karşın Türkiye'de silaha ve savunmaya harcanan bütçe her geçen gün artıyor. Geçen yıl silah ithalatı bir önceki yıla göre yüzde 67 artan ülkenin savunma ve güvenlik bütçesinin de 59 milyar lirayı aştığı ortaya çıktı.

Savunma sektörünü yakından takip eden IHS Group tarafından yayınlanan rakamlara göre

2013'te 921 milyon dolarlık ithalat yapan Türkiye'nin harcaması 2014'te yüzde 67 arttı. Ayrıca, İsveç'teki Barış Araştırmaları Enstitüsü SIPRI'nin verilerine göre de Türkiye en çok silah alan 10 ülke arasında yer alıyor.

Bütçesi artıyor

Savunma ve güvenlik teşkilatlarının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla faaliyette bulunan Savunma Sanayii Müsteşarlığının yönettiği bütçe 59 milyar liraya ulaştı. Savunma Sanayii Müsteşarlığı verilerine göre, savunma ve havacılık ürünleri ihracatı 2013'e oranla yüzde 20 artış göstererek 1,65 milyar dolara ulaştı.

İthalat da arttı

Türkiye, geçen yıl 1.54 milyar dolar harcama ile savunma için en fazla ithalat yapan ülkeler listesinde ilk 10'a girdi. 2014 yılında 65 ülkenin savunma sanayi için yaptığı ithalatın miktarı 64,4 milyar dolar oldu. 1,54 milyar dolarlık harcamasıyla Türkiye de en fazla silah alan ülkeler arasında ilk 10'a girdi. Söz konusu ithalat rakamları Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nda daha yüksek görülüyor. Onların verisi 1.65

milyar dolar.

Savunma sektörünü yakından takip eden IHS Group tarafından yayınlanan rakamlara göre 2013'te 921 milyon dolarlık ithalat yapan Türkiye'nin harcaması 2014'te yüzde 67 arttı.

Savunmaya 22

Sağlığa 2 milyar

Bu yılki Merkezi Yönetim Bütçesi'nde nüfusu 72 milyon kişiyi aşan ülkede sağlık için Sağlık bakanlığına 2 milyar 762 milyon lira ayıran hükümet, Milli Savunma Bakanlığı'na 22 milyar 704 milyon, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne de 17 milyar 623 milyon liralık bütçe belirledi.

Dünya genelindeki silah harcamaları 7 yıldır artış gösteriyor. 2010'da 46 milyar dolar olan satışlar, geçen yıl 64 milyar dolara aştı.

Tahminlere göre bu rakam gelecek yıl 70 milyar dolara ulaşacak. Gelecek yıl da Suudi Arabistan'ın yaklaşık 10 milyar dolarlık alım ile liste başı olması bekleniyor

Olca Büyüktaş - 21 Mart

Cumhuriyet

“Çanakkale Geçilmez”

Ferda Kar

Nesnel gerçeklik, özne ile nesne arasındaki diyalektik ilişkiyi dile getirir. Gerçeklik, bir yanıyla öznedir. Çünkü insan faaliyetinin bir biçimidir. Diğer yandan nesnedir; çünkü ne bir tek insana, ne de bir bütün olarak insan faaliyetine bağlıdır.

Tarih bilimi; ülkelerin, halkların, olayların tarihinin kronolojik bir sırayla incelenmesini kapsar. Aynı zamanda tarih, süreci soyut bir şekilde genel teorik olaylarla değil, her ülkenin somut koşullarını, olaylarda büyük rol oynayan insanların eylemlerini, özgül tarihsel bir biçimle ele alır.

Tarihsel maddecilik ise, genel teorik bir yöntem bilimidir. Sadece bir halkı ya da tek bir ülkeyi değil, bütünüyle insan toplumunu en genel gelişme yasaları açısından inceler. Topluların en genel gelişme yasalarını ve itici güçlerini ele aldığından, aynı zamanda bilimsel bir toplumbilim teorisidir. Bu nedenle tarihsel maddecilik de hem toplumsal süreçlerin incelenmesinde etkin bir yöntem, hem de devrimci eylem yöntemidir.

Son günlerde Çanakkale Savaşı ile ilgili, burjuva ve bazı sol çevrelerin söylemine düşen yaklaşımlar, böyle bir giriş üzerinden yola çıkarak bir değerlendirme yapmayı gerekli hale getirmiştir.

Politika Gazetesi'nin 9. Sayısında, Sinan Dervişoğlu imzalı, “Kemalizm ile Siyasal İslam Arasında Sıkışan Çanakkale” başlıklı yazı, birçok eleştiri noktası barındırıyor. Biz sadece, Çanakkale Savaşı'nın bir anti-emperyalist savaş olduğu yanılığısına değineceğiz. Yazıda “Enternasyonalizmi

yurtseverliğin reddine, yurtseverliği de Kemalizme eşitleyen sığ yaklaşımları bütünüyle reddediyoruz.” denirken, Osmanlının emperyalist bir ülke olmadığı; ama kaybettiği toprakları geri almak umuduyla, emperyalist bloktan birine dahil olduğunu, bu durumunda emperyalist kuyrukçusu bir tavır olduğu, dünyanın en güçlü iki emperyalist devletini yenmeyi mümkün kılan bu onur ve direniş ruhuna sosyalistlerin saygı duyması gerektiği ifade ediliyor.

Nereden başlayalım? Osmanlı'nın Emperyalist bir ülke olmadığı ne kadar doğruysa, onun emperyal yani sömürgeci bir devlet olduğu, bir halklar hapishanesi olduğu da o kadar doğrudur. Üstelik bir savaşın emperyalist bir savaş olup olmadığını savaşın cephelelerinde yer alan ülkelerin emperyalist olup olmadığı belirlemez. 1. Paylaşım savaşı emperyalist devletler arasında dünyanın bir yeniden paylaşımıydı. Bu savaşın içinde örneğin Bulgaristan gibi bir devletin savaşan kamplardan birine dahil olması Bulgaristan'ı emperyalist yapamayacağı gibi, savaşın bu niteliğini de değiştirmez. Savaşın Osmanlı için bir emperyalist bir savaş olabilmesi için ille de yeni sömürge alanları kazanmak için hareket etmesi mi gerekiyor? Osmanlının mevcut emperyal, çok uluslu bir devlet olma özelliğini korumak için savaşması yeterli olmuyor mu? Anlaşılan Politika yazarı Osmanlının sahip olduğu toprakları işgal edilmiş topraklar olarak değil de, onun anayurdu olarak görüyor. Ee tabii bu durumda Osmanlının savaşı emperyalist bir savaş olmaktan çıkıp bir savunma savaşına dönüşüyor. Kendi egemenlerinin bu

savunusunu duyunca Kautsky'nin kulakları çınlıyordu.

Bu noktadan sonra Çanakkale'den bir kahramanlık destanı da yaratmamak olmaz. Evet hemen her savaşta olduğu gibi Çanakkale'de de işçiler ve köylüler savaştı, ama kendileri için değil, egemenler, feodaller ve burjuvalar için “kahramanca” savaştılar. Ve yazarımız bizden bu kahramanlığa sosyalizm adına saygı duymamızı istiyor. Neye saygı duyacağız? Yoksulların mangal yürekliliğine mi, egemenleri için gösterdikleri kahramanlığa mı? Anlaşılan size egemenlerin kervanına katılmak için kahramanca gerekçeler gerekiyor. Ne diyelim, yolunuz açık olsun.

Gelelim oportünizmin incir yaprağı şu yurtseverlik meselesine,

Burjuvaziyle, burjuva ideolojisi tarihsel süreçte paralel olarak gelişirler. Yurtseverlik ve milliyetçilik, bu ideolojinin iki temel tarihsel biçimleridir. Yurtseverlik, doğuş halindeki ulus-devletin burjuva ideolojisidir. Savunmacıdır, ulusal ayrıcalıkların, ulus-devlet sınırlarının ve iç pazarın korunmasını temel alır. Milliyetçilik, burjuva ideolojisinin tekelci kapitalizm dönemindeki saldırgan biçimidir. Başka uluslar aleyhine, ayrıcalıklar, işgaller ve ilhaklar peşinden koşan burjuvazinin ideolojisidir. Burjuva ideolojisinin tarih içindeki bu konumu, milliyetçilikten farklı olarak, yurtseverliği, sosyalist harekette, en müphem ve en tartışmalı kavramlardan biri haline sokmuştur.

Tartışmayı yaratan temel olgu, yurt ve yurt sevgisinin tek tek bireyler açısından ifade ettiği an-

lamla, yurtseverliğin sınıfsal anlamının, zıtlığıdır. Birincisinde doğal olan, ikincisinde ideolojik bir biçime bürünür. Birincisinde yurt, insanın dış doğayla, doğup büyüdüğü coğrafyayla, kısaca, kendi doğal varlığıyla ilişkisidir. İşçi ve emekçilerin yurtla ilişkisi, tümüyle bu doğal ilişkiyi ve bu ilişkideki duyguyu ifade eder. İkincisinde ise, yurtla olan ilişki sermaye aracılığıyla kurulur. Bu ilişkide yurt, sermayenin üretim ve gerçekleştirme koşullarını ifade eder. Bu anlamda sermayenin yurtla ilişkisi aynı zamanda, bir mülkiyet ve egemenlik ilişkisidir. Burjuvazi, yurtseverliği kullanarak, kendini yerelleştirerek, ulusallaştırır. İşçi ve emekçilerde yarattığı yanılısamayla, iç pazarda, yabancı sermaye karşısında rekabet üstünlüğünü korur. Tepkileri yabancı sermayeye yönlendirerek, egemenliğini sürdürür.

Yurtseverlik, 1848 devrimlerinden kalmış ve bu tarihten sonra da, burjuvazinin işçi sınıfını denetim altında tutmasının en önemli ideolojik silahlarından biri olagelmıştır. İşçi sınıfı, 1848'den sonra, Marks gibi söylersek, ilk "yurtseverce yanılısamayı" 1870'de Fransa-Prusya savaşında yaşadı. Alsas-Loren'in ilhaki için yürütülen bu savaşta, Fransız sosyalistleri, (Blanqui ve diğerleri) Marks ve Engelsin bütün uyarılarına rağmen, Fransız işçi sınıfını, "yurt tehlikesidir" sloganıyla, burjuvazi adına savaşımaya çağırdılar. İşçi sınıfı yurtseverliğin gerçek yüzünü, Fransız burjuvazisi, Alman burjuvazisiyle anlaşarak, silahı, işçi sınıfına çevirdiğinde anladı. İşçi sınıfı silahsızlandırılma girişimini Komün ilanı ile yanıtladı. Ancak bu bile işçi sınıfı içinde kök salmış "yurtseverce yanılısamları" dağıtmaya yetmedi. Ulusal birlik konusunda, bönce hayaller beslemeyi sürdürdü. "Düşmanı

ortadan kaldıracak yerde, proletarya, onların üstünde manevi etkide bulunmaya çalıştı." Proleter iktidarın yanı başında burjuva iktidarın varlığını sürdürmesine izin verdi. Burjuvazi, proletaryadaki bu "yüce yurtseverlik duygusundan" yararlanarak zaman kazandı, birkaç ay önce kıyasıya savaştığı Alman burjuvazisiyle birleşerek, Komünü ezdi. İşçi sınıfının "yüce gönüllülüğü" ve hümanizmi, ona karşı dizginsiz bir terör olarak döndü.

Komün sadece, yarattığı eserle, ilk işçi devleti olma özelliğiyle değil, hata ve zaafıyla da, işçi sınıfı tarihinde bir dönüm noktası oldu. Her şeyden önce, işçi sınıfıyla burjuvazi arasındaki kavganın ulusal değil, karşıt sınıfların bütün güçleriyle içinde yer aldıkları, uluslararası bir kavga olduğunu ortaya koydu. Bu kavgada, burjuvazi arasındaki rekabet, çelişki ve çatışmaların görelisi, işçi sınıfı karşısındaki birliklerinin ise mutlak olduğunu, yurtseverlikle sosyalizmin birbiriyle bağdaştırılamayacağını, birinin diğerinin reddi olduğunu, işçi sınıfının emperyalist savaşta devrimci taktiğinin iç savaş olması gerektiğini, iç savaşta zaferin ancak burjuvazinin ulusal ve uluslararası iktidarının yerle bir edilinceye kadar sürdürülmesiyle garanti altına alınabileceğini gösterdi.

Komünün bu zengin deneyiminin, sınıf hareketini "yurtseverce yanılısamlardan" arındırmaya yetmediği, 1914'te emperyalist savaş patlak verdiğinde, Bolşevikler hariç, II. Enternasyonalin hemen bütün partilerinin, bu savaşta, "anayurt savaşı" adı altında, kendi burjuvalarını desteklediklerinde ortaya çıktı. Komünde Fransız sosyalistlerinin üstlendiği rolü, bu kez, Alman sosyal demokratları, Blanqui'nin rolünü de Kautsky üstlendi. Komünde yanılı olan

yurtseverlik, paylaşım savaşında, ihanete dönüştü. "yurtseverce yanılısama" I. Enternasyonalin sonu olurken, "anayurt savaşı" da, II Enternasyonalin iflasi oldu.

Bolşevik parti, komün deneyimlerinin yolunu izleyerek, emperyalist savaşta kendi egemenlerini, burjuvazisini desteklemeyi reddederek, savaşı iç savaşla karşılayarak, zafere ulaştı. Zaferini, sınıf mücadelesinin devrimci geleneği üzerine, yeni, devrimci bir enternasyonal, komünist enternasyonal, kurarak taçlandırdı.

Sınıf mücadelesi tarihi boyunca, yurtseverlik, burjuvazi tarafından, sosyalizme karşı etkin bir silah olarak kullanıldı, kullanılıyor. Sınıf mücadelesinde, burjuvaziye destek olan yurtseverce her yanılısama, sonuçta, işçi sınıfına burjuva terör olarak dönüyor.

Öte yandan, yurtseverlik, dün olduğu gibi, bugün de emperyalist işgal ve ilhaklara karşı, haklı savaşlarda önemli bir mücadele aracı olmaya devam ediyor. Komünistlerin, halkların işgal ve ilhaklara karşı yürüttükleri haklı mücadelelerini desteklemesi, yurtseverliği burjuva ideolojisi olmaktan çıkarmaz. Komünistlerin işgal ve ilhaklara karşı mücadeleleri desteklemesi, onların, bu mücadelelerin siyasi içeriğini, programlarını, hedeflerini desteklediği anlamına da gelmez.

Ve şimdi bize bu akli evveller bütün bu tarihi deneyimi unutturarak, yurtseverliğin proleter enternasyonalizmi ile bağdaşabileceğini vazederek "Çanakkale Geçilmez" in "sosyalist bir versiyonunu sunuyorlar.

İşte böyle Sinan Dervişoğlu, Kürt sorununda 94 yıl sonra komünist tutumu yarım ağız benimsemekle Kemalizm'den kopulmuyor.

Haziran Seçimi ve olasılıklar

Hakan Güvenir

Gezi İsyanı sırasında Erdoğan'ın topladığı Kazlıçeşme Mitingi ile içine girdiğimiz üç aşamalı seçim sürecinin son halkası milletvekili seçimlerine yaklaşıyoruz. Seçimlerle birlikte, içinde olduğumuz ara dönem de son bulacak ve yeni bir dönem başlayacak. Yeni dönem sandıktan çıkan sonuçlarca belirlenecek. Bu noktada Türkiye'yi bir yol ayrımı bekliyor. Emperyalist blok içindeki çatışma ve rekabetin şiddetlendiği, bölgedeki gerici saldırıların ve savaşın tırmandığı bu dönemde, bölgede de önemli değişimler yaşanıyor ve Türkiye'deki süreçler, dolaysız biçimde bölgedeki gelişmeleri de etkileyecek.

Haziran seçimleri, sermaye egemenliğine son vermeyecek olsa da pek çok sebepten ötürü, yakın tarihimizin en önemli seçimi. Seçimlerin hükümeti oluşturacak meclisi şekillendirmekten öte, esas olarak iki seçenek ve eksen üzerinde şekillenen sonuçları olacak.

İlki; uluslararası sermaye ile AKP yönelimleri arasında ortaya çıkan açığı farkına bağlı AKP'den ama esas olarak Erdoğan'dan vazgeçilmesi ve Gezi İsyanı ile tıkanmasa da duraksayan AKP'nin yolu: Erdoğan ekseni. Seçimlerden anayasayı değiştirebilecek milletvekili çoğunluğu ile çıkacak AKP'nin, dışarıda yayılmacılık ve savaş, içeride ise iktisadi ve sosyal hayatın tüm hücrelerine sızan Erdoğancı bir devlet yapılanması ve yoğunlaştırılmış baskı rejimi ile özetlenebilecek gerçekliği kurumsallaştırmaya hız vereceği açık. Savaş, artık kuvvetli bir olasılık değil;

yaşadığımız gerçeklik. Ancak bunun ötesi de var ve AKP, ülkeyi ve bölgeyi bu noktanın ötesine taşımaya aday. AKP'nin seçimlerden anayasayı tek başına veya referanduma taşıyarak değiştirecek bir çoğunlukla çıkması halinde istikamet bu olacağından şüphe duyulmasın. HDP'nin giremediği bir meclis aritmatığı, en iyi durumda bile bu ihtimalleri üretmekten öteye geçemez. AKP bu yolda yalnız. Fakat oy miktarının neredeyse yarısı kadar üyesi olan AKP, iktisadi ve sosyal yaşamla siyaset arasındaki ilişkiyi organik olarak ve temas edip sızdığı tüm alanları devlet zemininde örgütleyerek kuran bir gerçeklik; yalnızken bile son derece güçlü. Bu sebeple geriletilmesi seçmen tercihlerindeki devasa kaymalarla ve bir gecenin sabaha ermesiyle gerçekleşmeyecek. AKP ile kararlı bir mücadele rejim ile mücadeleden bağımsız ele alınamaz.

8 Haziran sabahı Türkiye'yi bekleyen ikinci yol AKP'nin anayasa değişikliğini referanduma taşıyabileceği milletvekili sayısına ulaşamaması ve hatta tek başına hükümeti kurabileceği yeter sayının altında kalması. Bu seçenekler ancak HDP'nin meclise girmesiyle somutluk kazanabilir. HDP'li ve AKP'nin salt çoğunluğun altına doğru sürüklendiği bir meclisin, AKP ve Erdoğan cephesinde çözülmeyi tetiklemesi kaçınılmaz. Bu durumun emek ve özgürlük mücadelesinin önüne yeni olanaklar ve olasılıklar çıkartacağı da kesin. Fakat öte yandan, bu çerçevedeki sonuçların da savaş ve iç savaş olasılıklarını ortadan kaldıracaklarını söyleyebilmek kolay değil. Bunun temel sebebi, AKP ve Erdoğan sonrası bir Türkiye olasılığına, sermaye ama esas

olarak da emek ve özgürlük güçlerinin hazırlıklı olamamasıdır. Sermaye, AKP'nin dışında ve ona alternatif olabilecek, geniş yığınların güvenini arkasına almış ve programını yaşama geçirme konusunda güvenilir bir seçeneği henüz yaratabilmiş değil. Ancak buna karşın, AKP'nin hükümet kurmadığı bir Türkiye olasılığına sermaye cephesi, işçi sınıfı ve neredeyse tüm enerjisini Erdoğan'dan kurtulma, hiç olmazsa belirgin biçimde AKP'yi geriletebilme çabasına akıtan özgürlükçü muhalefet güçlerinden, çok daha fazla hazırlıklıdır.

Bu durum, uluslararası sermayenin AKP sonrasında yaşama geçireceği olası müdahale ve politikalara karşı hazırlıklı olunmasını güçleştiriyor. Bu sebeple, seçim sonuçlarına bağlı somutluk kazanacak ikinci yol, ilki ne nazaran çok daha karmaşık, kendi içinde çeşitli olasılıkları barındıran bir yol. Bütün bu karmaşıklığına rağmen, HDP'li bir meclisin ortaya çıkması, yakın dönem için devrimci olanakları mümkün kılacak tek seçenek olarak önümüzde duruyor.

Sorun olabildiğince açık ve somut olarak iki şık var ortada: 8 Haziran'da, ya üç partili bir meclisle uyanıp yola kalan yerden devam edeceğiz veya dört partili bir meclis yapısının ortaya çıkacağı farklı yol alternatifleri ve yeni gündemlerle buluşacağız. Bu sebeple birisi, olabildiğince netliği ile parmağını sallayıp "dörtüyz istiyoruz!" diyor. "8 Haziran'da nasıl bir Türkiye'de uyanmak istiyoruz ve bunun için ne yapmak gerekiyor?" somut sorusuna da bu netlikle yaklaşmak, yanıtımızı da aynı netlikle vermek zorundayız.

genc

Sosyalist ★ GSB

Genç Sosyalist Bulten Sayı- 8 / Mart 2015

Yolumuz İşçi Sınıfının Devrim Yoludur

1996 1 Mayıs'ı Ruhunu Bugünlere Taşımak

Devrimci hareket kendi tarihinde gerçekleşen olaylara karşı, genellikle yitirdiği devrimciler yahut aldığı yenilgiler üzerinden yaklaşmakta. Bu bakış açısını 96' 1 Mayıs yorumlanırken de görmekteyiz. 96' 1 Mayıs'ı; o gün öldürülen dört devrimcinin hesabını sormamız gerektiği nutku atılarak, sadece öldürülen devrimcilerin yasını tutmamız gereken bir tarih olarak anlaşılıyor. Halbuki hem sınıf hareketi için hem de özellikle günümüz devrimci gençliği için 96' 1 Mayıs'ı militanlık ve devrimci duruş açısından öğretici bir tarihtir.

1980 darbesiyle bastırılan devrimci hareket; 80'lerin sonunda işçi sınıfı içerisindeki dalgalanmalarla tekrar güçlenmeye başlamıştı. 89' bahar eylemlilikleri ve art arda gelen grevler ile havanın işçiden yana döndüğü bir süreç yaşanmaya başlamıştı. Tam da bu süreçte 1995'in Mart'ında Gazi Ayaklanması yaşandı. Gazi mahallesi'nde ve İstanbul'un diğer politik mahallelerinde yaşanan çatışmalar aslında bir yıl sonraki 1 Mayıs'ın nasıl geçeceğinin izlenimini veriyordu. Zira 96' 1 mayısında yüzbinden fazla emekçi Kadıköy'e birikmiş bir öfkeyle akın edecekti.

96' 1 Mayıs'ında her şey polisin üst arama bahanesiyle kitleyi provoke etmesiyle başladı. Devrimcilerin üst arama provakosyonuna karşı başlattıkları direniş

polis silah kullanmasıyla daha da yükseldi. 1977 1 Mayıs katliamında insanların birbirini ezmesine sebep olan panik hali, 1996 1 Mayıs'ında görülmüyor aksine öfke öne çıkıyordu. Bu öfke örgütlü ve planlı bir biçimde yönlendirilemeye de burjuvaziyi sarsan bir isyana dönüştü. Uzunca bir dönemin biriktirdiği bu öfke 1 Mayıs alanında karşılık bulmuştu. Onlarca araç yakılmış, bankalar tahrip edilmiş, bir polis memuru kitle içinde kalınca linç edilmişti. Yüzbinden fazla emekçi o gün varoşlardaki yoksulluğa ve devletin terörüne karşı isyan etmişti. Dört devrimci işçi ise polis tarafından katledilmişti.

1996 1 Mayıs'ından sonra burjuva medyası elbette öldürülen devrimcileri ve emekçileri değil kırılan banka camlarını, yakılan arabaları ve dövülen çiçekleri gördü. Kadıköy esnafının zararı hesaplandı ve egemenlerin medyası olayı tarihe sadece vandal bir eylem olarak geçirmek için çabaladı.

Ancak 96 1 Mayıs'ı basit bir "korsan eylem" değildi. 90'larda yükselen sınıf hareketinin ve devrimci hareketin sokaktaki en büyük eylemiydi. Sokaklardan, varoşlardan, üniversitelerden yükselen devrimci hareketin zirveye çıktığı bir süreçti.

96' 1 Mayıs'ından bugüne çok şey değişti. Sınıf geri çekildi, devrimci hareket hem o militanlığını hem de kitselliğini yitirdi. Bu şart-

lar altında 1 Mayıs eylemliliklerinin de anlamı değişti. Son üç yıldır burjuvazi 1 Mayıs'ın Taksim'de kutlanmasına izin vermedi. İşçiler, devrimciler burjuvazinin bu yasağına tüm İstanbul'u 1 Mayıs alanına çevirerek cevap verdi. Devrimciler, işçiler, emekçiler bu yıl da 1 Mayıs'ı Taksim'de aynı kararlılıkla karşılayacaktır. Kimilerinin göstermeye çalıştığı gibi, 1 Mayıs'ı Taksimde kutlama ısrarı salt bir alan fetişizmi değil, tersine devrimci bir tutumdur. Reformizm ile devrimciliğin ayracıdır.

96'da işler daha kolay değildi, devlet şiddeti yine vardı. Bugün ile olan farkı ise kitlenin militanlığı ve sınıf hareketinin yükselişte olmasıydı. Bu söz (sınıf hareketinin yükselişte olması) tek başına ele alındığında sanki kitlelerin kendiliğinden politikleşmesi ve eyleme geçmesi olarak algılanabilir. Ancak kastedilen, sürekli ufak tefek de olsa eylemler ve grevler örgütlemeye çalışan sınıfın gücünün doğru biçimde kanallize edilip devrim hedefine doğru yürünmesidir. Yani sınıf hareketinin yükselmesi aynı anda sosyalistlerin de kitleselleşmesi ve militanlaşması ile paralel giden bir durumdur.

Daha önce denedik , başardık; 2015'de de başarabiliriz Burjuvazinin bütün barikatlarını yıkıp geçebiliriz, Taksim'den başlayarak tüm İstanbul'u 1 Mayıs alanı yapabiliriz.

Che'yi Anlamak

Zafer Soylu

Che bizim için tartışmasız bir önder ve rol modelidir. Bu yüzden onu tanımak ve mücadelesini anlamak biz devrimci gençler için oldukça önemlidir. Ernesto Che Guevara de la Serna, yaygın deyişle Che Guevara, El Che ya da yalnızca Che, 14 Haziran 1928'de Arjantin'de Rosaria'da orta sınıf bir ailenin çocuğu olarak doğdu. 1953'de Che, Buenos Aires Üniversitesi tıp fakültesinden mezun oldu. Latin Amerika ülkelerini bir baştan bir başa gezerken birçok insanın yaşadığı yoksulluk koşullarını doğrudan gözlemledi. Bu yolculuklar sırasındaki deneyimleri ve gözlemleri onu; yoksulluğun yalnızca bir devrim yoluyla kaldırılabilceği ve kardeş Latin Amerika ülkeleri arasında birleşik bir politik bloğunda yine devrim sonucunda inşa edilebileceği düşüncesine getirdi. 1953'de Che, Başkan Jacobo Arbenz Guzmán tarafından uygulanan reformlar hakkında bilgi almak için Guatemala'ya gitti. Ancak, 1954'de ülkede bir darbe oldu ve Meksika'ya gitmek için ülkeyi terk etmek zorunda kaldı. Orada Küba'daki Batista diktatörlüğüne karşı devrimci bir saldırı hazırlığında olan Fidel Castro, Raul Castro ve diğer Kübalı devrimcilerle karşılaştı.

Kasım 1956'da aralarında Che Guevara'nın da bulunduğu bir grup genç devrimci Fidel Castro önderliğinde Granma yatıyla Küba'ya döndüler. Batista hükümetinin birlikleriyle girdikleri ilk eşit olmayan çatışmada genç devrimcilerin çoğu öldürüldü. Fidel, Che ve diğer hayatta kalanlar kaçtılar ve Sierra Maestra Dağları'nın derinliklerinde yeniden biraraya geldiler. Orada Ocak 1959'da zaferle sonuçlanacak olan Küba devrimci savaşını başlatmak için devrimci bir üs oluşturdular.

Che Guevara, Fidel Castro liderliğinde oluşturulan yeni devrimci hükümette Küba Merkez Bankası Başkanlığı ve Sanayi Bakanlığı gibi çok önemli görevler aldı. Emperyalizme karşı mücadele sürecinde birçok önemli uluslararası konferans ve örgütte Küba'yı temsil etti. Che, 1960'lardaki devrimci gençliğin ideolojisinin oluşmasında önemli bir rol oynadı. 1965-1966 yılları arasında Che devrimci mücadelesini sürdürmek üzere Kongo'ya gitti ve bu orta Afrika ülkesinde devrimi örgütlemeye çalıştı. 1966 Sonbaharı'nda Bolivya'da Santa Cruz'da devrimci gerilla güçlerini örgütledi. 8 Ekim 1967'de Che'nin gerilla grubu, diktatörlük rejiminin hükümet birlikleri tarafından yok edildi. Che yaralanmıştı, yakalandı ve birkaç gün sonra kurşuna dizildi. Kahramanca öldü.

Che Guevara öldü ancak onun yeni bir toplumla ilgili devrimci düşünceleri Latin Amerika'da ve dünyanın birçok yerinde devrimcilerin zihinlerinde kaldı.

Che Guevara'nın "yeni tip insan" modeli?

Che, devrimin yalnızca toplumsal yapı ile rejimin kurumlarının değişmesi olmadığını, aynı zamanda insanların, onların bilinç ve değerlerinin, toplumsal ilişkilerdeki gelenekler ve alışkanlıkların da köklü bir tarzda ve bütünüyle değişmesi olduğunu savunuyordu. Bir devrimin ancak "yeni insanı" yarattığında gerçekleşebileceğini öne sürüyordu. Che'nin düşüncesine göre devrimci yeni insanlar, tüm yaşamlarını devrimci çalışmaya adanmalıdır. Bu insanlar, yeni güne devrim için uyanmalıdır. Bu, gerçek anlamıyla devrim tarafından aydınlanan, dikkatli ve düşünceli tarzda çalışan bir devrimcinin en önemli niteliğidir.

Che'nin devrimci düşünceleri

rinde öne çıkan bir diğer özellik de gençlerin ve devrimi partinin toplumsal rolüyle ilgili getirdiği tanımdır.

Birincisi, gençler "yeni insan"ın yaratılmasında çok önemli rol oynarlar. Gençler bir komünist olmaktan gurur duymalı ve her an her yerde idealleri için her sorumluluğu almaya hazır olmalıdır. Gençler herhangi bir sorun ya da bir adaletsizlik karşısında duyarlı olmalıdır. Hiçbir zaman sahip olduklarıyla yetinmemeli, bilmediklerini araştırmak ve öğrenmek için çaba harcamalı, düşüncelerini zenginleştirmek için yeni bilgileri almalı ve öğrenmelidir.

İkincisi, bütün devrimci örgütlenmeler, en seçkin insanları biraraya getirmelidir. Bu durumda, "yeni insan" kavramı, herhangi bir görevi yerine getirmeye hazır politikacı olarak anlaşılır. Che şöyle diyordu: "Kadro, ideolojik motorun en önemli parçasıdır. Bu motorun dinamik bir vidası olarak adlandırabileceğimiz bir şeydir; işlevsel parça olduğu sürece bir vida, doğru işlevini yerine getirecektir; kadronun dinamikliğinin ölçüsü, onun yalnızca sloganları ya da talepleri aşağıya ya da yukarıya basitçe aktaran bir aracı olmaması, tam tersine kitlelerin gelişmesine ve liderlerin bilgisine yardımcı olan bir yaratıcı olmasıdır." Özetlemek gerekirse yazıyı Che'nin şu sözleriyle bitirmek istiyorum;

Gazeteci Lisa Howard Bir devrimcinin sahip olduğu en önemli özellik nedir? diye sorar röportaj sırasında. Che yanıtlar : "Aşk..." Bu yanıt çok şaşırtmış olmalı ki tekrar etmekten kendini alamaz genç kadın; Aşk?.

" İnsanlık aşkı, doğruluk ve adalet aşkı. Bunları taşıyorsa benliğinde, gerçek bir devrimci değildir o."

Ermeni Soykırımı

Malazgirt Savaşı'yla, 1071'de Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır..." hikâyede bahsi geçen cümle hepimizce tanıdık. Yıllardır tarih derslerinde Türk ulusunun var olma sürecinde bir mihenk taşı olarak dinledik bu olayı.

Türklerin Anadolu'ya gelip yerleşmeye başlamaları daha eskilere dayanıyor ancak bir tarih tezi yaratılması açısından kabul görülen Malazgirt Savaşı'nı kıstas alalım ve Türklerin Anadolu'ya 11. yüzyılda yerleşmeye başladığını söyleyelim.

Bunu söyledikten sonra aradan geçen neredeyse bin yıllık süreçte, 11. asırdan evvel bu topraklarda yaşayan halklara ne olduğu, neden şu an Anadolu topraklarındaki nüfusun ezici çoğunluğun Türklerden oluştuğu sorusunu sormak gerekiyor.

Bu soruya cevap alabilmek için de aslında son birkaç yüzyıla bakmak gerekiyor. T.C.'nin öncülü sayabileceğimiz Osmanlı'nın kapitalistleşme sürecinde Avrupa'nın gerisinde kalması, onun farklı uluslardan oluşan devlet yapısını uzun süre ayakta tutabilmesini sağlamıştı. Ancak imparatorluğun son dönemlerinde ulusal isyanlar patlak verdi ve bazı uluslar bağımsızlıklarını kazanmaya başladı.

Bu süreçte Osmanlı Devleti 1. Paylaşım Savaşı'na katıldı. Savaş esnasında (öncesinde de) farklı uluslar bağımsızlık istemlerini öne çıkararak birtakım isyanlara kalkıştılar. Bu durum zaten eski ihtişamını ve gücünü çoktan yitirmiş olan devletin önüne yeni sorunlar çıkarmaktaydı. Yeni politikalarla durumunu kurtarmaya çalışan devlet artık 'Osmanlıcılık' fikrinden uzaklaşıp daha 'milli' bir para-

digma belirlemek durumunda kaldı.

Bu politika ekseninde savaş esnasındaki Ermeni Sorununa ve ufak çaplı Ermeni isyanlarına karşı Osmanlı'nın tepkisi "tehcir" politikası oldu. "Savaşta güvenilemeyecek azınlıkların yeniden iskânı" denebilecek bu politika Ermeniler üzerinden uygulamaya konuldu.

Ermeni tehciri, üç aşamalı bir plana göre uygulandı. Birinci aşamada, Ermeniler başta olmak üzere, Hıristiyan azınlıklar devlet görevlerinden uzaklaştırıldı. Askerler silahsızlandırılarak geri hizmete alındı. İkinci aşamada; tüm azınlıkların evleri arandı, silahlar toplandı, asker kaçakları yakalanarak tutuklandı. Üçüncü aşamada, sivil halk tehcire tabi tutuldu.

Etnik temizlik aracı olarak kullanılan tehcir, aynı zamanda, Türk burjuvazisi için bir ilkel birikim aracı oldu. Öldürülen, topraklarından sürülen azınlıkların mal varlıklarıyla birlikte faaliyetleri de (ticari, sanayi) Türk burjuvazisine geçti. 1917'ye gelindiğinde Ermeni halkının, ölüm ya da sürgünle, topraklarından koparılmasıyla birlikte, Ermeni sorunu da büyük ölçüde çözülmüş oldu.

1915 olayları, her ne kadar olayın tehcir olduğunu söylesek de bu topraklarda benzeri görülmemiş bir soykırımdır. Çöküntüye uğrayan bir devletin kendi varlığını korumak için giriştiği sistemli bir saldırdır.

1915'te yaşananlar daha sonra karşımıza çıkan Dersim Katliamı ve Pontus Tehcirinden çok da farklı değildir. Ortada bir devlet ve ondan ayrılmak isteyen, ona vergi vermeyen ya da otoritesi-

ni tanımayan başka bir ulus var. Devletin bu durumdaki tavrı ise baskı, görmezden gelme; ısrarcı olunursa da katliamlara kadar varacak bir saldırı.

Bugün Ermeni Soykırımı, aradan 100 yıl geçmesine rağmen halen tartışılıyor. Milliyetçi, devletçi tarih tezlerine göre böyle bir şey yaşanmadı; aksine Ermeni çeteler Türk sivilleri öldürdü deniliyor. Bahsedilen ikinci vakanın gerçekleşmiş olma ihtimali olsa da, Ermeni Soykırımı'nın sistemli bir devlet projesi içerisinde gerçekleştiği gerçeğini değiştirmez.

Bugün devletçi tezlerle Ermeni soykırımı meselesinin bu kadar yalanlanmaya çalışılması tıpkı Kürt meselesinin görmezden gelinmeye çalışılması gibidir. İkisinde de kendi dışındaki ulusları yok sayma, ortadan kaldırma çabası mevcuttur.

Yazının başında bahsettiğimiz, binlerce yıldır bu topraklarda yaşayan halkların ortadan kaldırılması süreci aslında bir ulus devletin yaratılması sürecidir. Bu yüzden bu ulus devletin harcı olan milliyetçilik yaşanan kıyımları görmezden gelir. Görüyorsa bile kendini haklı görür. Bugün halen ortalama bir Türkiye insanının Ermenilerden nefret etmesi; "Ermeni soykırımı yoktur!" demesi; diğer ulusları yok sayması, bu devletin varlığını pekiştirmek içindir.

Kapitalizmin beslediği milliyetçilik hastalığına karşı mücadele ederken bu topraklarda diğer uluslara dönük kıyımları ve Osmanlı'dan TC'ye katliamcı devlet geleneğini de teşhir etmek gerekiyor.

**Boğaziçi Üniversitesi'nden
Bir GSB'li**

Üniversitede Faşizme ve Siyasal İslam'a Geçit Yok!

Erkan Bilmez

Özellikle Işid'in Kobane üzerindeki saldırılarını yükselttiği zamanda siyasal islamcı gençlik yapılanmaları da üniversitelerde devrimci öğrencilere saldırmaya başladılar. Kuşkusuz polis ve üniversite yönetiminin de el altından alan açmasıyla, devrimci öğrenciler üniversitelerde siyasal islamcı saldırılarıyla burun buruna geldi. Siyasal islamcı yapıların devrimci öğrencilere saldırdığı okullar da ayrıca dikkat çekiciydi; İstanbul Üniversitesi'nin Fen-Edebiyat kampüsü gibi devrimci gençlik örgütlerinin güçlü olduğu bir okula saldırı düzenlemesi, bunların rastgele düzenlenmiş saldırılar olmadığını gösteriyordu. Bunun yanı sıra yaklaşık iki ayı kapsayan bir süredir ülkücü faşistlerin saldırıları da artmaya başladı. Elbette bu çok olağandışı bir şey değil her zaman faşistler üniversitelerde devrimci siyasal faaliyeti engellemeye çalışıyorlardı. Ancak şu iki ayı kapsayan dönemde gelen saldırıları olağan faşist saldırıların dışında okumamızı gerektirecek başka etmenler de mevcut.

Öncelikle AKP hükümeti getirmiş olduğu iç güvenlik paketi ile devrimci hareketi kriminalize etmeye çalışmakta, hükümet için bunun en elverişli yerlerinden bir tanesi de üniversiteler. Üniversiteler hükümet tarafından "terörist" yetiştirilen alanlar olarak sunulmaya çalışılmakta, böylece üniversitelerde devrimci siyasetin ilk defa sol ile tanışacak öğrenciler için "kriminal vaka" olarak algılanması isteniyor. Bir yandan ise kamuoyunda iç güvenlik yasalarının meşruiyeti sağlanmak isteniyor.

İç güvenlik paketinin hararetle tartışıldığı günlerde İzmir'de Ege Üniversitesi'nde bir faşist elinde satırla devrimci öğrencilere saldırırken öldü. Burada gencin nasıl öldüğü üzerine komplo teorisi aramaya gerek yok, hükümet ve devlet güçleri faşistleri devrimci öğrencilerin üzerine yöneltti ve devrimci öğrencilerse faşist saldırırganlara karşı kendilerini korudu. Bunun üzerine bir kez daha kamuoyunda üniversitelerin kaos içerisinde olduğu algısı verilmeye çalışıldı.

Ege Üniversitesi'ndeki olayı fırsat bilen MHP tabanı hızla birçok üniversite de devrimci öğrencilere karşı saldırılar düzenlemeye çalıştı. Bunu yaparken ismini Vatan Partisi olarak değiştiren İşçi Partisi'nin gençlik örgütlenmesi olan TGB'den de destek gördü. TGB birçok üniversitede ülkücülerle birlikte devrimci öğrencilere karşı saldırı düzenledi. (Her zaman yaptığı gibi.) Tabi bu saldırıları örgütlerken ilk defa siyasetle tanışacak özellikle de sol ile tanışacak gençleri de faşist bir kanalın kalkanı haline getirmeye çalıştı.

Kürt halkının kitlesel newroz mitingleriyle özgürlük taleplerini güçlü bir şekilde haykırdığı Mart döneminde üniversitelerde devrimci öğrencilere karşı yeniden bir dizi saldırı düzenlendi. Özellikle öğrencilerin üniversitelerde newroz etkinlikleri düzenlemelerini engellemeye çalışan faşist yapılanmalar, yaptıkları "bayrak" yürüyüşleri ile saldırılarını kamuoyu önünde olumlamaya çalıştılar. Ankara ve İstanbul'daki üniversitelerde devrimci öğrencilere saldırılar düzenleyen, faşist yapılanmalar bir yandan da sosyal medya üzerinden devrimci öğrencileri hedef göstermeye çalıştılar. Bir

kez daha belirtmekte fayda var, TGB ise yine bu eylemlerde ülkücü faşistlere "sol" kisvesi altında açık destek vererek, Gezi eylemlilikleri sonrası yüzünü sosyalist siyasete dönmüş birçok genci de bu saldırılara kanalize etti.

ODTÜ ve Boğaziçi üniversitelerinde ise siyasal islamcı gruplar bu faşist saldırıların hemen ardından yine devrimci öğrencileri hedef göstererek kamuoyu oluşturmaya çalıştılar.

Bütün bu saldırıları şöyle özetleyebiliriz seçimler öncesinde gerginliği arttırmak isteyen AKP, islamcı ve ülkücü faşist grupları devrimci öğrencilerin üzerine saldırtıyor. Bunları yaparken de çıkan gerilimi çıkarmış olduğu iç güvenlik yasalarının zeminini meşrulaştırmak için kullanıyor.

Haziran ayaklanması sonrası politikleşen üniversiteleri ulusalçılık ve islamcılık üzerinden boğmak isteniyor. Bir yandan da üniversiteler içerisinde islamcılık ve Türklük mağduriyet nedeni olarak gösterilmeye çalışılıyor.

Bu tabloda Genç Sosyalistlerin yapmaya çalışması gereken şey çok açıktır; Genç Sosyalistler örgütlü olduğu hiçbir alanda islamcı akımlara ve faşist grupların örgütlenmelerine olanak vermemeliyiz.

Genç Sosyalistlere ise örgütlü oldukları her alanda, her düzlemde ulusalçılık ve siyasal islamcılıkla mücadele etme ve bu grupların üniversitelerde örgütlenmelerine olanak tanımama görevi düşüyor. Bu görev sadece Genç Sosyalistlerin omuzlarında değil, bütün devrimci gençlik örgütlerinin de omuzlarındadır aynı zamanda.

Sendikal Hareketin Krizi

N. Fırat

Sınıf mücadelesinin, özellikle 1980'lerden sonra sermayenin tahakkümünün ve saldırılarının artması sürecinde gerilemesi, mücadelenin boyutlarında olabildiğince bir daralmaya, ekonomik ve politik mücadelenin birbirinden koparılmasına neden olmuştur. Sendikalar ekonomik mücadele ile sınırlı bir hat izlemeye yönelirken, politik planda ise işçi sınıfına seslendiğini iddia eden partiler, sınıf siyaseti yerine demokratik hak ve özgürlükler, kimlik siyasetleri ile sınırlı ajitasyonla yetinmişlerdir.

Bu durum ister istemez sınıfın örgütlenmesine yansımış, sendikalar git gide merkezi bürokratik bir görünüm kazanırlarken, işçi sınıfına seslendiğini iddia eden partilerin işçi sınıfı ile geçmişte kurmuş oldukları bağlar olabildiğince zayıflamış ya da kopmuştur. Yaşanan süreç işçi sınıfının mücadelesine, örgütlenmesine ve siyasetine kriz olarak yansımıştır.

Bugün işçi sınıfının örgütlenme sorunlarından bahsettiğimizde, en önemli sorunlardan birisi örgütlenme düzeyinde kendini hissettiren sendikal hareketin krizi meselesidir. Kriz kendini hem örgütlenme, hem de mücadelede ortaya koydu. Sendikalı işçi sayısı sadece Türkiye'de değil bütün kapitalist dünyada düşerken, siyasetten uzaklaşma sendikal mücadeleyi de sekteye

uğrattı. Bunun sonucu grevler, hem sayı hem de nitelik olarak geriledi. Sendikalar, işyerlerindeki işçilerin güvenlerini kaybettiği ölçüde grev silahını kullanamayan örgütlere dönüştü. Öte yandan siyasal mücadele ise sendikalist düzeye indirgen-di.

Bu duruma bağlı olarak sendikaların toplu iş sözleşmelerindeki etkisi oldukça sınırlandı; neredeyse kopyala yapıştır türü sözleşmelerin elden ele gezmesi, işyerindeki işçilerin taleplerinin göz ardı edilmesine neden oldu. "Tip toplu sözleşme" türü bir kavram ortaya çıktı; işlevsiz, etkisiz, işyerindeki nesnelliği dikkate almayan, işverenin dik-

te ettirdiği sözleşme tipleri ortaya çıktı.

Sendikal hareketin krizi, sosyalist çevrelerde farklı biçimlerde yorumlandı. Kriz tanımlanırken yaygın bir kanaat olarak krizin nedenleri, dışsal ve içsel nedenler şeklinde bir ayırım yapılmaktadır. Dışsal olarak sayılabilecek nedenler sıralandığında en baştaki madde, kapitalist sistemin yeniden yapılandığı düşüncesidir. Dışsal olarak adlandırılan, ama sınıf mücadelesi alanının sermaye tarafından yeniden tanımlanması olarak ortaya çıkan bu süreç aslında dışsal olmaktan öte, alanı yeniden tanımlamış olması itibarıyla içsel bir olgu olarak anlaşılacak

zorundadır. Bu anlamda sendikaların ve sınıfın politik temsilcilerinin bu alana yönelik yeni politikalar oluşturamamaları, geleneksel yapılarını korumaya çalışan bir muhafazakarlıkla davranmaları, doğal olarak sendikaların içsel yapısını da bozuma uğratmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında üretim ölçeği, savaşın yarattığı etkiyle beraber önemli ölçüde büyümüş, buna bağlı olarak da kitlesel tüketim tarzlarının belirlediği sermaye birikim rejiminde, sermaye birikimin devamlılığında ve toplumsal talebin ya da tüketim eğilimlerinin düzenlenmesinde devlet ilave roller üstlenmişti. Bu dönemde devlet, ücret ilişkilerini belirlemiş, gelecekteki ücretlerin harcanabilmesine olanak sağlayacak mali yapının temellerini ulusal ölçekte oluşturmuştu. Buna bağlı olarak da sosyal hizmetler ve harcamalar yoluyla tüm toplumsal kesimleri tüketim süreçleri içerisinde tutacak mekanizmaları az çok kurmuştu.

İkinci Dünya Savaşı öncesi süreçlerde işçi sınıfının mücadelesinin tüm dünya ölçeğinde büyümesi sonucu devlet, sermaye birikim sisteminin devamlılığını sağlamak için işgücünün toplumsal olarak yeniden üretim maliyetinin bir kısmını üstlenmek durumunda kalmıştı.

İşgücünün yeniden üretiminde kamusal hizmetler ile beraber, emekçilerin gelirlerinin düzenlenmesinde iş yasalarının, işçi sınıfının direnci üzerinden şekillenmesi gibi avantajlar sonucu güçlü ancak işbirlikçi sendikaların oluşmasına da fir-

sat vermiş oluyordu. Bu güçlü sendikaların en tepede devlet ile uzlaşması, nispi bir refahı az çok garanti etmekteydi. Bu durum sadece gelişmiş ülkelere özgü değil, genel uluslararası işbölümünün bir gereği olarak, gelişmiş ülkelerin yanı sıra az gelişmiş ülkelerin de az çok kendi çaplarında uygulamaya çalıştıkları ekonomik bir süreci içermekteydi. Ancak bu nispi de olsa refah toplumu 1960'lı yılların sonunda aksamaya, çattırdamaya başladı.

1970'lerin başındaki kriz daha önceki krizlerden farklı olarak pazar sıkıntısı ve yetersiz tüketimden kaynaklı değil, kâr oranlarının düşme eğiliminin bir devamı olarak, aşırı üretim ve birikim krizi olarak ortaya çıkmıştır. Devamında ise uluslararası para sisteminin çökmesi ve petrol fiyatlarındaki istikrarsızlıklarla birleşince, yaşanan kriz yapısal bir krize dönüşmüş oldu.

Krizin nedenlerine ilişkin sermaye açısından iki temel argüman geliştirildi. Bunlar ise "düşük verimlilik" ve "yüksek ücretler" olarak adlandırıldı.

Bu temelde ilk yapılan uygulama, kamusal hizmetlerin fiyatlandırılarak sosyal ücret kategorisinden çıkarılması ve bunların, sermaye birikiminin önündeki engellerin kaldırılması amacıyla sermayeleştirilmesi sağlanmış oluyordu. Artık sermaye için esas sorun, artı değer yeniden artırılması, yani sömürü oranının büyütülebilmesi için sendikal hakların budanmasını sağlamak, sendikaların zayıflatılarak sermayenin engeli olmalarının önüne geçmek oluyordu.

Tüm toplumsal süreçler parasallaştırılırken emek gücü de disipline edilerek sömürünün yükseltilmesi hedefleniyordu. Amaçlanan, kâr oranlarının düşme eğilimindeki hızı düşürmek, sömürü mekanizmasını yetkinleştirmek, sermayenin uluslararası dolaşımını yeniden düzenlemekten başka bir şey değildi. Sermaye sınıfı başarıyı, sömürünün yoğunlaştırılması ve yaygınlaştırılmasında gördüğü ölçüde sendikal hareketleri de önemli ölçekte geriletecek adımlar atmayı zorunlu sayıyordu.

Üretim sürecinin yeniden düzenlenmesi, politik müdahalelerle birlikte işçi sınıfının sermaye sınıfı karşısındaki mücadele yeteneklerini de etkileyen unsurların yeniden belirlenmesi anlamına gelmiştir.

Toplu iş sözleşmelerinin içerik ve kapsamının daraltılması, bireysel sözleşmelerin, taşeron işçiliğinin yaygınlaşması, güvencesizliğin ve sürekli işsizliğin tüm ücretli emekçiler için genel norm haline getirilmesi kapitalizmin yeniden yapılanmasının temel göstergeleridir.

Direnen sendikaların ya da direnme potansiyeli yüksek sendikaların kapatılması, sermaye sınıfının ne tür bir göze göz dışı mücadeleyi esas aldığı somut göstergesi olmuştur. Ancak daha sonra hakları az çok geri verilen bu sendikal yapıların, uzlaşma siyasetinin dışında direnç alanları oluşturması engellenmeye çalışılmıştır.

Diğer yanda ise uzlaşma siyasetinin versiyonu olan kapitalist sistemle uyumlu, konsensus aracı olarak kullanılan, devlet-

le iç içe ve güdümlü bir sendikacılık anlayışı, “geleneksel sendikacılık” uzlaşmacılığını derinleştirme yoluyla varlığını koruma çabasına dönüşmüştür. Sendikalarındaki sol görüşlü unsurların ya da “sınıf mücadelesi” kavramını terk etmeyen unsurların yönetim kademelerinden temizlenmesi yoluyla, sendikaların ekonomik - demokratik bir mücadele hattından uzaklaşması pekiştirilmiştir.

Nispeten uzun sayılabilecek bir tarihsel süreçte sendikalar, salt ekonomik kazanımlar doğrultusunda kapitalistlerle pazarlık yapan birer kuruma dönüşürülmüştür. Sendikacılığın bir meslek olarak algılandığı ‘geleneksel sendikal anlayış’ta amaç devlet ve burjuvazi tarafından işçi hareketini düzene bağlamak, işçi sınıfı üzerindeki ideolojik ve siyasal hegemonyayı pekiştirmek olmuştur. Ancak bu bile sermayeyi tatmin etmiyor. Sermaye bu türden bir sendikacılığın bile yaşamasına izin vermiyor. Bu tür sendikaların üye sayıları sürekli düşüyor, üye sayıları düştükçe daha fazla devlete sığınıyorlar. Sermaye ile ya da devletle işbirliği içinde olmak, belki ölümü geciktiren ama hastayı hareket ettirmeyen bir ilaçtan başka bir işe yaramıyor.

Bu işbirliği süreci onları daha merkezi bir yapı olmaya zorlamış, profesyonel yöneticiler eliyle işçiler arasında bölünmeyi derinleştirmiş, kastlaşmaların pekişmesine neden olmuş, bürokratik mekanizmaların dışına çıkılamadığı ölçüde işçiyi gözetken değil, işverenin gözüne bakan sendikal yönetici tipini yaygınlaştırmıştır. İşçilerin hak

ve özgürlükleri için yürütülmesi gereken kitle mücadelesinden de mümkün mertebe uzak duran bu anlayış, sendikal demokrasiye de hiçbir yaşam hakkı tanımamıştır. Sendikal demokrasinin yaşam bulabileceği ve içinden gelişebileceği işyeri örgütlenmelerine sırtını dönmüştür.

Sendikal krizin nedenlerine ilişkin süreçler birbirlerinden koparıldığında, mücadele hattının diyalektik bağı bozulduğunda, kavram kargaşası daha da derinleşmektedir. Sendikal krizi yaratan nedenler bir bütün olarak, sendika içi demokrasinin az çok işlediği, işçilerin karar süreçlerine katıldığı, sendika yöneticilerinin nispeten demokratik bir tutum sergileyebildiği durumlarda dahi etkilerini sürdürmektedir.

O zaman tespitlerin yeniden değerlendirilmesinde göz önüne alınması gereken temel konsept, işçi sendikaları, varlıklarını sür-

dürmek için sermaye sınıfı ve devlet tarafından mahkum edilmiş oldukları hukuksal alanları veri olarak kabul etmekten vazgeçmelidirler.

Geleneksel sayılan, ancak halen en geçerli yöntem olan yüz yüze örgütlenme stratejileri ile iletişimin bugün geldiği devasa boyutu da göz önüne almak suretiyle farklı iletişim ağlarının oluşturulması denenmelidir. Sendikal işçi sayısının azalması ve toplumsal desteğin yitirilmesi gibi sonuçların ortadan kaldırılması için gerekli olan bir diğer veri, sendika –sınıf ilişkisinin yeniden kurulmasıdır. Ayrıca, sermayenin yarattığı sınıf içindeki yapay ayrımların ve bu yapay ayrımları besleyen, kollayan yasaların ötesinde fiili meşru mücadele hattı örülerek, ortak çatı altında bütünlüklü bir örgütlenme anlayışı ile sendikal hareket atılım gerçekleştirilebilir.

“Tükürükle Yapışan Üfürükle Çözülür”

Caner Salman

2014’ün Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında ODTÜ Vişnelik Tesislerinde birer ay arayla yapılan ve katılımcıları arasında Troçkist çevre ve bireylerden sosyal demokratına, “Özgürlükçü” sosyalistinden, ulusalcısına kadar çok geniş bir yelpaze barındıran, kamuoyunca “Vişnelik Toplantıları” diye adlandırılan süreçten sonra on altı başlık içeren bir deklarasyon ile kurulduğunu açıklayan “Birleşik Haziran Hareketi -BHH” aradan henüz bir kaç ay geçmiştiken çatırdamaya başladı.

Öyle ki, içinde barındırdığı bileşenlerin ve tek tek bireylerin deklarasyon ve kuruluş sonrası Hareket’e dair kurdukları şatafatlı cümleler, yarattıkları muktedirlik havası yerini muğlaklığa, suskunluğa bırakmış durumda.

Yaklaşan genel seçimlere dair ortak bir tutum alınmaması, bileşenlerin seçimlerde farklı tutumlar içinde olması bile bu harekete atfedilen pek çok niteleşimin, muktedirlik havasının politik abartıdan başka şey olmadığına kanıttır.

Kuşkusuz politika yapan tüm çevrelerin iddiası, misyonu, hedefi olmalıdır. Bu iddia, misyon ve hedef kimi zaman kitlelerin bilinç seviyesinin “henüz” kavrayamayacağı eşikleri de barındırabilir içinde. Fakat salon

toplantılarında, kendiliğinden yükselip toplumsallaşan bir halk hareketinin talep ve istençlerine, örgütlenme biçimlerine atıfta bulunarak yeni bir halk hareketi yaratılabileceğini söylemek eşyanın doğasına ve siyaset biliminin yasalarına aykırıdır.

Birleşik Haziran Hareketi, adından da anlaşılabilceği üzere Haziran 2013’te Taksim Gezi Parkı’nın Topçu Kışlası yapılması girişimine karşı yapılan eylemlilikler sonrası kendiliğinden yükselen ve Türkiye toplumsal tarihinde eşi benzeri fazla olmayan bir ayaklanmanın spontane yarattığı ve homojen olmayan Haziran kitlesinin istençlerine yaslandığını iddia ediyor. Ancak Haziran’ın kitlesini, Haziran’da ayağa kalkan milyonları, kendi kitlesi, eylemlilik içerisinde ortaya çıkan kendiliğinden hareketin sınırlı gevşek örgütlenme biçimlerini kutsayarak, kendiliğindenciliği mutlaklaştırarak, örgütsüzlüğü örgütlülükmiş gibi takdim etmeye yelteniyor.

Yinelerseniz, Gezi Kalkışması Türkiye toplumsal tarihinde eşi benzeri az olan, 7 şehidi ve öğrettikleriyle çoktan toplumsal, siyasal hafızamızda yerini aldı. Gezi’de hükümete karşı direnişin içinde yer alan unsurların bir kısmının yarattığı şoven eğilimleri ana resim gibi algılayan Kürt hareketi sürece çekimser kalmış oldu. Gezi kitlesinin giderayak devrimcilerin sloganlarını sahip-

lenmesi bu çekimserlik ve kaygıları desteğe çevirmiş olsa da, yeterli olmamıştır.

Ne ki komünist bir önderlikten, dolayısıyla devrimci savaş kurmaylığından yoksun olan İşçi Sınıfı, Gezi sürecini içselleştirecek ve onu geliştirecek adımları atamamış oldu.

İşçi sınıfının politik öncülüğünden yoksun tüm ileri çıkışlar gibi Gezi deki eylemlilik hattı, gittikçe sönümlenmeye, barındırdığı kitle hantallaşmaya, toplumsal tabanı erimeye, “sol, sosyalist” çevrelerin örgütlü kitlesi dışında toplumsallık emaresinden yoksun kalmaya başlamıştı.

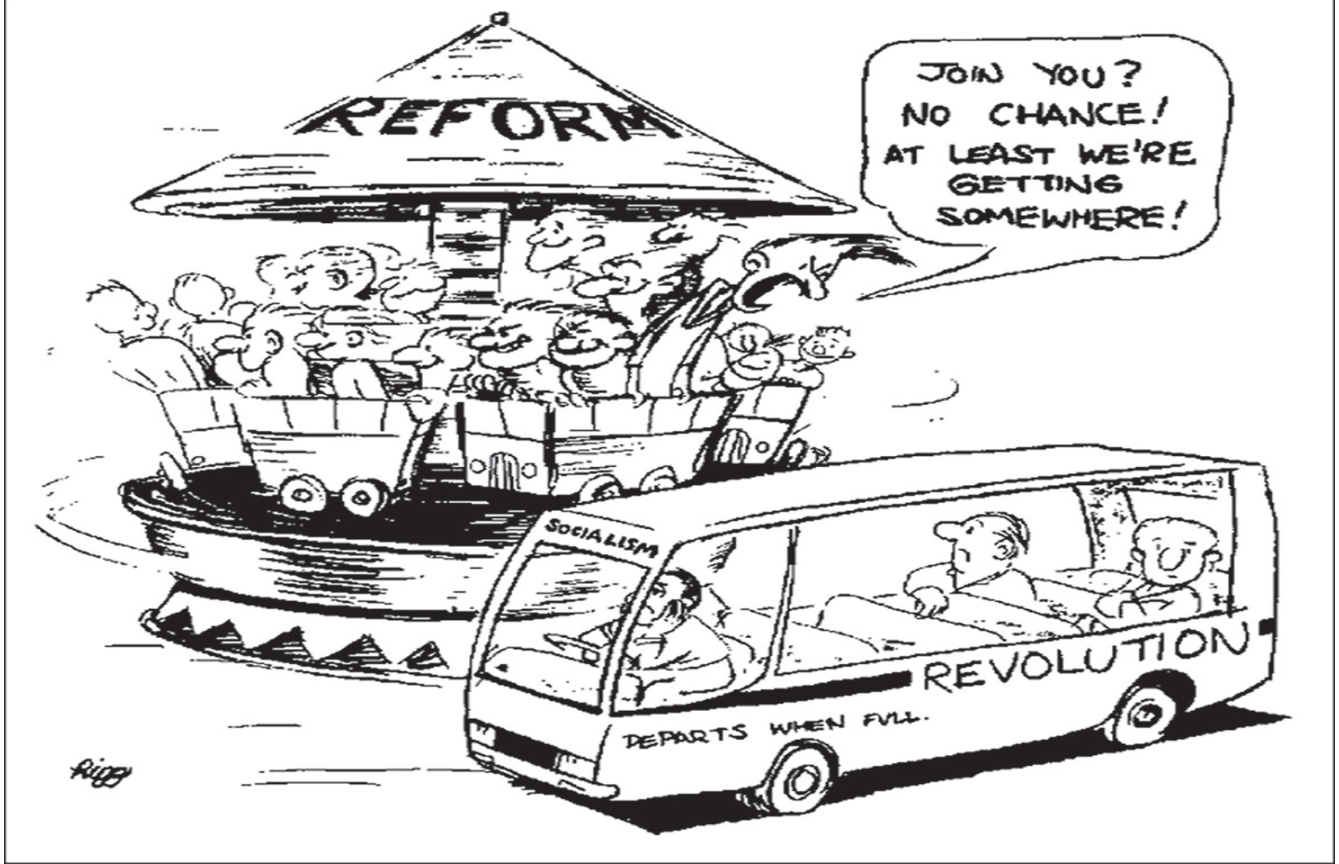
Kürt Siyasal Hareketi’nin Gezi’ye karşı ilk süreçte ve kısmen çekimser kalmasının izdüşümü Birleşik Haziran Hareketi’nin kuruluş deklarasyonunda Kürt emekçilerin ulusal taleplerine ve Kürt Siyasal Hareketi’ne karşı çekimser kalınması olmuştur.

Türk ve işbirlikçi Kürt burjuvazisi tarafından ulusal ve sınıfsal çok katlı, çok yanlı bir baskıya maruz kalan ve ülkenin politik anlamda -bugün için- en devrimci dinamiğine tekabül eden Kürt işçi ve emekçilerinin, Kürt topraksız köylülerinin ve genel olarak Kürt Ulusu’nun sınıfsal ve ulusal taleplerinin Birleşik Haziran Hareketi kuruluş deklarasyonunda muğlak bir eşitlik, özgürlük söylemiyle,

sadece tek bir satırlık olarak yer bulabilmesi; 9-13 Şubat tarihleri arasında çeşitli DKÖ' ler ile birlikte BHH' nin de örgütleyicisi olduğu eğitim boykotunun hiç bir açıklamasında ve afiş, döviz vb. materyallerinde milyonlar-

ürettiği belgiler ve politikalar ile işçi sınıfından çok küçük burjuvaziye, ortanın soluna seslenen, girilen seçim sürecinde kendisi ve bileşenlerinin farklı tutumlar içerisinde olduğu, hatta tutumsuzluk, siyasetçilik olarak ni-

litikası geliştirememiştir. HDP ile ortak bir muhalefet hattı oluşturamamıştır. "Seçim değil sokağ" gibi devrimci bir söyleme sahip olup, sokağın hiçbir gereğini yerine getirmeye yeltenmeyen BHH, beklentilere yanıt

ca Kürt öğrencisinin "Anadilde eğitim" talebine değinilmemesi; bileşenler içerisinde bulunan ve Kemalizm'i sağlıklı bir şekilde, devrimci - komünist bir perspektifle analiz edemeyenlerin yanı sıra, ulusalcı birey ve örgütlerin varlığı gibi veriler ele alınınca BHH'nin bundan sonraki politik serüveninin de Fırat'ın öte yanına geçemeyeceği açıktır.

Ülkenin bir yarısının metro-pollerinin dışında diğer yarısında neredeyse hiç bir varlık ve etki gösteremeyen, Türkiye işçi sınıfının nicel ve nitel anlamda en devrimci dinamizmi ve bağlaşığı olan Kürt işçilerinin ulusal istençlerine kulaklarını tıkayan,

telendirilebilecek bir aymazlık içerisinde olan BHH' nin politika sahnesinde başarılı olabileceğini beklemek büyük bir safdillik olacaktır.

BHH ve bileşenlerinin demokrasi söylemi, Kürtsüz bir demokrasi söylemidir. Demokrasi mücadelesi üzerinden kendisini kuran bir hareketin Kürtlere ilişkin demokratik taleplere şöyle bir değinip geçmesi onun bu alanda da tutarsızlığının bir diğer örneğidir. BHH, Olağan Üstü Hal uygulamasının yasallaştırılacağı bir nevi "Başkanlık seçimi" denilebilecek Haziran seçimlerinde dengeleri değiştirebilecek bir taktik ve seçim po-

verebilir bir hareket olmadığını göstermiştir.

Üç aylık zaman diliminde yapılan üç salon toplantısı sonrası kurulduğunu deklare eden Birleşik Haziran Hareketi bu haliyle giderayak minimize olmaya, seçimlerin karşısına koyduğu sokağın sesine yabancılaşmaya mahkumdur.

Eldeki veriler ve bileşenlerinin seçim konusunda dahi bir mutabakata varamaması, her birinin kendi bildik yollarına devam etmesi bu hareketin bir birlik bile olmadığını göstermiyor mu?

Şimdi SYRİZA'yı “İzleme” Zamanı

Mustafa Özkan

Avrupa Birliği üyesi olan Yunanistan da kapitalizmin genel krizini en yoğun olarak yaşayan ülkelerin başında yer alıyor. Ekonomik boyutları baş edilebilir bir durumun ötesine geçen krizin burjuvazi için bir yönetememe krizine doğru yol aldığı inkâr edilemez bir gerçek. Bazı liberal ukalaların söylediği gibi AB'nin kapitalist sistemin güler yüzü olmadığı Yunanistan kriziyle ayan beyan ortaya çıktı. Birliğin içinde büyük patronlar, taşeronlar ve en alttakiler olduğu gerçeği tüm çıplaklığıyla ortaya döküldü. Yunanistan'ın en alt sıradakilerden biri olmasına yol açan kriz ve buna işçi ve emekçilerin verdiği tepki, Birliğin incilerinin de dökülmesine yol açtı. Kısacası Birlik içerisindeki ülkelerin konumları, o ülke halklarının sömürü oranlarını da belirledi. Ama sonuç olarak yine burjuvazi kazanan, işçi sınıfı da kaybeden oldu.

Yunanistan burjuvazisi ve uluslararası sermaye bu durumu geçiştirmeye çalışıp ülke kaynaklarına el koymak koşuluyla para musluklarını açmaya başlasa da ezilenlerin bundan yararlanmasının olası olmadığı zaten biliniyordu. Öyle de oldu. Böylece tepkiler artarak sür-

meye başladı. Sınıf hareketleri belki de doksanlı yıllardan sonra en büyük ivmeyi yakalayıp sokakları işgal ederken örgütlenmeler de had safhaya çıktı. Artık yönetilenler eskisi gibi yönetilmek istemiyor, yönetenler de eskisi gibi yönetmiyorlardı. Yani kriz burjuvazinin krizi olmaktan çıkmış, topyekun bir krize dönüşmüştü. Artık buradan çıkışın başka versiyonları denenmeliydi ve öyle oldu. Yedek ata gereksinim vardı ve SYRİZA bulundu. İrili ufaklı çeşitli katmanların oluşturduğu bir partiler toplamı olan SİRİZA, sistemin kurtuluşu hakkında fikirler ortaya atacak ve günü kurtaracaktı. Bunu bir ay öncesi söylesek ülkemizde ve dünyada nasıl homurtular çıkacağını hepimiz biliyoruz. Ama kısa süreli icraatlardan sonra bu durumu görmek daha kolay oldu sanırım.

SYRİZA'nın ortaya çıkışındaki vaatlerinin en önemlilerine baktığımızda zaten bazı akıllı dostlarımızın bu oluşumu sosyalist göstermeye varan kıt görüşlülüğü ve attıkları zafer naralarının ne kadar anlamsız olduğunu ilk çıkışından itibaren anlamamak olası değil. Ne demişti Çipras ve Hareketi? 1) İnsanlık krizine karşı koyacağız. Nasıl..? Üç yüz bin haneye elektrik yardımı, yine yemek

yardımları, yoksul konutları yapımı (30,50,70 metre karelik), emekliye 13.ay maaşının geri getirilmesi, sigortasız insanlar için sağlık yardımı, yoksullar için ulaşım kartı benzeri ıvır zıvır. 2) Ekonomi yeniden düzenlenip vergi adaleti sağlanacak.. Nasıl..? Reel ekonominin vergi yükü azaltılacak, orta sınıf canlandırılıp, sınıflararası barış sağlanacak ve borçların düzenlenmesi yapılacaktır. Tıpkı AB'nin ülkelerine uyguladığı önlemler gibi...3) Siyasi sistemde dönüşümler. Nasıl..? Sistem içi ve SYRİZA içi tüm oluşumlarla birlikte çalışılıp, dayanışma içinde olunacak, tüm toplumun yardım ve demokrasi kurum ve kuruluşlarına destek vermesi sağlanacak... Allem- kelle... Bunların arasında işçi sınıfı ve emekçi halkın işine yarayacak ne var acaba? Yardımlar, koruyup gözetmeler dışında bir şey var mı? Zaten olamazdı. Çünkü burjuva sistemi içinde burjuvaziye karşı kısıntılar dışında işçi sınıfına bir şey verebilmeniz olası değildir, verilememiştir. Zaten öyle bir niyette yoktur.

Şimdi SYRİZA izliyoruz. Herkes kendi istemleri doğrultusunda bu oluşumu desteklediği için kısa süre geçmesine karşı hayal kırıklıkları yaşamaya başladı. Merkezler işgal ediliyor, edilecek. Çünkü sen ne

istiyorsan onu vereceğiz mesajı verip asıl niyetler saklanırsa sonucuna da katlanmaktan başka yol yoktur. Yine şimdi izliyoruz. AKP dahil ülkemizde tüm siyasi oluşumların tam da bizim dediği SYRİZA' ya şimdi sahip çıkma oranı diplere vurmuş durumda. Bazı savunucular ise utangaç tavırlarla eveleyip geveliyorlar. Aslında biliyorlar ki bu tür yedek güçler her ülkede

oluşturulacak. Velhasıl başka seçeneklerin olmadığı topluma inandırılıp, nasılsa birinin diğerinden farkı yok ilkesi benimsenilip, uykulu günlere yelken açılacak...

Peki bize yani işçi sınıfına ne yararı olacak bu git-gelle- rin? Elbette yarardan çok zararı olacak. Öncelikle burjuvazi bir yama daha bulmuş ve o yamayı da sol sosyalist isimler adı al-

madığı sürece hep bu zikzaklar sürüp gidecektir. Tek seçenek İşçi Sınıfı partisi ve tek yol kapitalizmi tarihe gömmektir.

Kısacası şimdi SYRİZA'yı izliyoruz. Dünyadaki diğer benzerlerini izlediğimiz gibi. Daha da izleyeceğiz ama önemli olan bu izlemelerden doğru şeyler çıkarmaktır. Bu örnekler doğru menzile yönlenmek yerine umutsuzluklara neden olarsa

ülke koşullarına, inançlara, ülke örf ve adetlerine göre seçilip ortaya sürülür.

Şimdi oyalama taktikleri başlayacak. Önce restler çekilecek. Rest çeken de, çekilen de bu işin kayıkçı kavgası olduğunu anlayacak ama açık etmeyecek. Bir ileri bir geri gidilecek. Bazen milliyetçilerin ruhunu okşayan nitelikte dünyaya meydan okunacak, hemen ardından 360 derece geri dönüşler sağlanacak. Yardımlarla bağlıklar oluşturulacak. Yeni fanatizmler

tında sunduğu için kendi krizlerini epeyce ötelemiş olacak. Belki bu tür deneyimler sınıf savaşımının dışındaki tüm savaşımın tek bir değirmene su taşıdığını gün yüzüne çıkacak ama kurtuluşu da öteledikçe öteleyecek ne yazık.

Öyleyse uyanık olmak zamandır artık. Burjuvazinin küçüğünün de, büyüğünün de birbirinden farkı olmadığını anlama zamanıdır artık. Burjuvaziyi ve onun sistemi olan kapitalizmi tarihe gömecek bir oluşum ol-

yeniden taban yapmamız anlamına gelir ki, yeniden denemeye ne dünyanın ne de ülkemizin zamanı yoktur. Öyleyse bu aksaklıkları doğru anlatacak örgütlülüğe ve inanca gereksinimimiz var demektir. Daha doğrusu işçi sınıfı partisine ve politikalarına gereksinim vardır. Bu kapitalist barbarlık sistemini yıkacak tek güç işçi sınıfıdır ve başka da bir güç yoktur. Aramanın ise bu tür sapkınlıklara neden olduğunu yaşayarak görüyoruz....

Soykırım'a Uzanan Uzun Yol

Murat Sağlam

Bundan tam yüzyıl önce 24 Nisan 1915'te bir halkın yeryüzünden silinmesi için çok yönlü bir imha planı hazırlandı ve yürürlüğe kondu. İmha planı, insanlık tarihinde egemenlerin o güne kadar edindikleri vahşet tecrübe ve uygulamalarını içeriyordu. Bu açıdan imha planı bütün bir vahşet tecrübelerinin de bir özeti, yoğunlaşmış bir ifadesiydi.

İmha planına rağmen Ermeni halkı bugün hâlâ varlığını sürdürebiliyorsa, bunu ne katillerinin merhametine, ne de uygar dünyanın Ermeni halkı üzerine oluşturduğu vesayete borçludur. Tersine, tarihsel varlığının ona "bahşettiği" coğrafi dağınıklığa borçludur. Ermeni halkının ulusal kurtuluş mücadelesini geciktiren etmenlerin başında yer alan bu coğrafi dağınıklık, paradoksal bir biçimde onun bir ölçüde imhadan kurtuluşunu da sağlamış oldu.

Anadolu'nun kadim halklarından Hurriler'in akrabaları olduğu sanılan Ermenilerin bir devlet kurarak tarih sahnesine çıkışları MÖ. IV yüzyıla rastlar. MÖ IV. yüzyılda Orta Anadolu, kuzeyden ve batıdan gelen istilalarla sarsıldı. İçinde farklı halkların (Kimmerler, Ermeniler, İskitler, Alardlar vb.) yer aldığı istila hareketi sonucu, Anadolu ve Mezopotamya'nın iki medeniyeti, Urartu ve Asur krallıkları çöktü.

İlk Ermeni krallığı, Orta

Anadolu'da, kuzeyde Karadeniz ve Kafkas dağları, doğuda Zagros dağları, Pers yaylaları, güneyde Aşağı Fırat'a kadar uzanan bölgede, orta Anadolu'dan İran, Kafkaslar ve Orta Asya'ya doğru uzanan bir coğrafyada egemenliğini sürdüren Urartu'nun yıkıntıları üzerinde yükseldi.

Başlangıçta Urartu'nun merkezi olan Fırat nehri, Yukarı Dicle ve Van Gölü arasındaki alanda kurulan krallık, zamanla bütün Urartu egemenlik alanını kapsamakla kalmadı, onun ötesine de geçti.

Ermenistan, tarihi boyunca batıda ve doğuda egemenlik sürdüren güçlü krallık ve imparatorlukların çatışma alanı içinde yer aldı. Kuruluşunun hemen ardından Pers (Medler) saldırısıyla karşı karşıya kaldı. Ve Pers kültürünün etki alanına girdi. Krallığının MÖ 331'de Büyük İskender tarafından yenilgiye uğratılmasıyla Pers etkisi, yerini Helen kültürünün etkisine bıraktı.

Ermeni krallığı en parlak dönemini MÖ II. yüzyılda Büyük Kral Dikran döneminde yaşadı ve krallık, büyük bir imparatorluğa dönüştü. Dikran, kuzeyde Karadeniz kıyısı boyunca egemen olan Pontus kralı ile anlaşarak batıda Roma, doğuda Pers krallıkları aleyhine büyümesini sürdürdü. Fırat'ın batısına geçerek Suriye ve Antakya metropolünü krallığına kattı. Kilikya Ermenistan'ını kurdu. Dikran döneminde Ermeni imparatorluğu, "Büyük Ermenistan", "Kü-

çük Ermenistan" ve " Kilikya Ermenistan'ı" olmak üzere üç coğrafi bölgeye yayıldı. Büyük Ermenistan eski Urartu krallığının topraklarından daha geniş bir alanı kapsıyordu. Doğu Kapadokya'da kurulan Küçük Ermenistan, Roma – Bizans vassallığı altında MS IV. yüzyılda kuzeyde doğu Karadeniz dağları, güneyde Aladağlar, doğuda Fırat nehri ve batıda Kızılırmak arasındaki bölgeyi kapsayarak genişledi.

Sabesteia (Sivas), Satala (Gümüşhane – Kelkit), Nikalopolis (Niğde), Koloneia (Şebinkarahisar), Melitene (Malatya) ve Kasareia (Kayseri) gibi önemli yerleşim birimleriyle hem Helen ve Ermeni kültürünün buluşma alanı, hem de Ermeni göçünün çekim merkezi oldu.

Dikran'ın kurduğu imparatorluk, MÖ II. yüzyıldan itibaren çözülmeye başladı. Çözülmeyle birlikte Ermeni krallıkları da vasal krallıklara dönüştü. MS. 253'e kadar Roma'nın kontrolünde kalan krallıklar, 253'te Roma'nın Pers Sasani devletine yenilmesinin ardından Pers kontrolüne girdi. MS. II. yüzyıldan itibaren Ermenilerin kaderinde değişen, sadece çatışan ve vassal haklarını elde eden devletlerin isimleri oldu. Ermeni toprakları üzerinde süren savaşların batı cephesinde Roma'nın yerini IV. yüzyılda Roma'nın bölünmesinden sonra Bizans alırken, doğu cephesi sürekli olarak değişti. Perslerin yerini sırasıyla VIII. yüzyılda Araplar (Abbasiler),

XI. yüzyılda Selçuklular, XIII. yüzyılda Moğollar aldı. Ermeni Kilikya Krallığı, XIV. yüzyılda Mısır - Memluk saldırılarıyla yıkıldı. XV. yüzyılda Timur saldırıları ve Anadolu'da beylikler döneminin başlaması, bütün bu çatışmalı tarih içinde Ermenilerin belki de en rahat yüzyılı oldu.

IV. yüzyıldan itibaren yoğunluk kazana Ermeni göçünün iki önemli kaynağından birini, kültürel (dini) baskılar ve katliama varan saldırılar oluştururken, ötekini de Ermeni krallıklarını vasallaştıran devletlerin askeri, idari ve ekonomik ihtiyaçları oldu.

Büyük Ermenistan'ın 253 yılında Sasaniler tarafından işgal edilmesiyle -özellikle dini baskılar ve katliamlar nedeniyle- batıya, Küçük Ermenistan'a Ermeni göçü yoğunlaştı. Bu göçü askeri, idari ve tarımsal üretimle ilgili toplu yer değiştirmeler izledi. Ermeniler topluca egemen devletlerin ihtiyaç duydukları bölgeler (Kıbrıs, Mısır, Trakya, Balkanlar, Güney İtalya, İsfahan vb.) aileleriyle birlikte yerleştirildiler. Bu göçlerle birlikte Ermeni diasporası da, başta krallık ve imparatorlukların merkezi şehirleri olmak üzere (Konstantinopol, Edirne, Cenevre, İsfahan, İskenderiye vb.) şekillenmeye başladı. Daha sonraları Rusya Ermenistanı'nın oluşmasıyla birlikte bu merkezlere Tiflis ve Moskova eklendi.

Ermenistan'da Osmanlı Egemenlik Dönemi

XVI. yüzyılda Ermeni toprakları üzerindeki savaşların tarafları yeniden değişti. Batıda Osmanlı'nın, doğuda Pers Safevi devletinin yer aldığı yeni bir

savaş ve çatışma dönemi başladı.

Yukarıda da belirtildiği gibi Ermeniler, özellikle diyaspora Ermenileri, Bizans'ın çeşitli kentlerine yayılmışlardı.(Bursa, Edirne, Karaman, Kütahya, Ankara, İstanbul) Osmanlı devleti ile Ermeniler arasındaki ilk ilişkiler bu kentlerin ele geçirilmesiyle başladı. (1453) İstanbul'un, (1461) Trabzon'un ve (1487) Karaman Beyliğinin Osmanlı topraklarına katılmasıyla yoğunlaştı.

Osmanlı'nın Ermenistan'ı işgali, XVI. yüzyıl Osmanlı – Pers (Safevi) savaşları sonucunda gerçekleşti. Ağırlıklı olarak Ermeni coğrafyasında süren bu savaşlar sırasında Ermenistan yeniden yakılıp yıkıldı. Bu savaşlar sırasında Ermenilerin yaşadıkları katliamları Osmanlı tarihçisi Peçevi şöyle hikâyeleştirdi: "... ordu, Pers'in ruhu demek olan Erivan kentine girdi. Yerel halk kaçmış ve iz bırakmadan ortadan yok olmuştu.... Ancak ordu büyük toprakları ele geçirdi... Ganimete susamış bir halde, arkasında taş üstüne taş bırakmadan yeniden yağmaladı ve yakıp yıktı... Bütün köyler ve yerleşimler, tarlalar ve yapılar o derece harap edilmişti ki, hiçbir hayat belirtisi kalmamıştı...Başka hiçbir sefer, orduya bu kadar zenginlik katmadı...İçinde beş ya da onu aşkın köle barındıran çadırların sayısını hesaplamak olanaksızdı. (348)

Katliamlar ve yakıp yıkmalarla süren bu savaşlarda katliama uğrayan sadece Ermeniler değildi. Anadolu Alevileri de sonu gelmez bu katliamlardan payına düşeni aldı. Sonunda imzalanan Kasr-ı Şirin anlaşmasıyla Ermenistan toprakları,

büyük bölümü Osmanlı'ya kalacak biçimde Persler'le paylaşıldı. Irak, Bağdat, Musul, Van Bölgesi, Kars Osmanlı'nın, Erivan, Nahçıvan, Azerbaycan, Eleşkirt, Bayazıd Safeviler'in payına düştü. Ararat bölgesi Ermeni nüfustan arındırılarak Kürt yerleşimcilere bırakıldı. Bütün XVI. yüzyıl boyunca süren bu savaşlarla, daha önce vasal olarak varlığını koruyan Ermeni krallıkları ortadan kaldırıldı. Ancak yüksek dağların korunaklı alanlarında konumlanmış birkaç prenslik (Karabağ'da - Sünikler, Gürcistan'da - Broşyanlar, Karadeniz'de - Hemşin, Büyük Ermenistan'da - Sason, Zeytun, Kilikya'da – Haçin, Küçük Ermenistan'da – Tomarza varlığını koruyabildi. XVI. yüzyıl sonrası Ermeni mücadelelerinde bu Melikliklerle birlikte diyaspora, önemli roller üstlendiler.

Ermeniler için sakin geçen XVIII. yüzyılın ardından XIX. yüzyıl, Ermeni topraklarında yeniden katliam ve göçlerin yaşandığı yüzyıl oldu. Bu yüzyılda Ermeni sorunu, Osmanlı – Rusya (1806 – 1812, 1828 – 1829, 1853 – 1856, 1877 – 1878), Pers – Rusya (1804 – 1813, 1826 – 1828) savaşları ve bu savaşlara İngiltere ve Fransa'nın dolaylı müdahalesiyle yeni bir boyut kazandı. Rusların XVI. yüzyılda başlayan güneye inme girişimleri, XIX. yüzyılda Osmanlı ve Perslerle yapılan savaşların asıl nedenini oluşturdu. Yüzyıla yakın süren bu savaşlarda Rusların güneye inmesini kendi çıkarları adına tehlikeli bulan İngiltere ve Fransa, Osmanlı ve Perslerin yanında yer aldı. Ruslar, savaşların başladığı 1800'lerin başında önce Gürcistan'ı, arkasından da bütün Transkafkasya'yı fethetti-

ler. Bu fetihle birlikte Ruslar da Ermeni sorununun taraflarından biri haline geldi.

XIX. yüzyıl savaşlarında Ermeniler savaşan devletlerin her üçünün ordularında yer aldılar. Ancak Osmanlı ve Pers ordularında yer almanın aksine, Ermenilerin Rus ordusundaki varlığı gönüllü idi. Çünkü savaşan devletler içinde Ermenilere özerklik vaadinde bulunan tek devlet Ruslardı. Rusların özerklik vaadi Ermeni kilisesinden de destek gördü. Öyle ki; Tiflis Ermeni Başpiskoposu Nerses Asdaragetsi, “Ermeni Ulusuna Çağrı” yayınlamaya, Ermenileri Rusların yanında “cihad” a bile çağırırdı.

Hem Rusların Ermenilere özerklik vaadi, hem de Osmanlı ve Perslerin Ermenilere karşı değişmeyen katliamcı tutumları, savaş sırasında yüzbinlerce Ermeninin Rusya Ermenistanı’na göç etmesine yol açtı.

XIX. yüzyıl savaşları sonunda Ermeni halkının bölünmüşlüğü anlatan önceki tablo da değişti. Daha önce Osmanlı ve Persler arasında bölünmüş olan Ermenistan, bu kez Rusya’nın katılımıyla üç devlet arasında bölündü. Perslerin denetimi altındaki Ermeni topraklarının önemli bir kısmı, Nahçıvan, Karabağ ve Erivan Rusların denetimine girdi.

Ulusal Uyanış

Ermeniler, Osmanlı İmparatorluğu’nda ulusal mücadeleye nispeten geç giren uluslar içinde yer alır. Bunun en önemli nedenlerinden biri, coğrafi bölünmüşlük ve bu coğrafi bölünmüşlük içinde sürgün, göç, katliam gibi nedenlerle Ermeni

nüfusunun azınlıkta kalması, diğeri de Ermeni ulusunun erken sınıfsal ayrışması ve bunun ulusal mücadele üzerindeki etkileridir.

Daha önce de belirtildiği gibi ulusal mücadelenin şekillenmeye başladığı 19. yüzyılda Ermeni toprakları, üç devlet arasında bölüşülmüştü: İran Ermenistan’ında Ermeniler daha çok Urmiye, İsfahan ve Şiraz’da toplanmışlardı. Rus Ermenistan’ında Erivan, Karabağ, Nahçıvan, Gümrü ve kısmen Tiflis, Ermeni nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgelerdi. Osmanlı’ya gelince, Ermeni nüfus çok geniş bir alana yayılmış durumdaydı. Kadim Büyük Ermenistan’da Erzurum, Bayazıt, Kars, Ahıska, Van ve Diyarbakır; Kilikya Ermenistan’ında Adana, Maraş; Küçük Ermenistan’da Malatya, Kayseri, Amasya, Tokat vb. belli başlı Ermeni yerleşim yerleriydi.

Gerek devletlerin nüfuslandırma politikası, gerekse baskılar, katliamlar sonucu oluşan göçlerle -Zeytun, Erivan vb. birkaç yerleşim yeri hariç- diğer bölgelerde Ermeni nüfusu diğer halkların nüfuslarına – Müslüman nüfusa göre – azınlıktaydı. Bu durum en çok da Pers ve Osmanlı Ermenistan’ı için geçerliydi. Bu coğrafi dağınıklık ve nüfus yapısı, Ermeni ulusal mücadelesini negatif olarak etkilemiştir.

Nüfusun bu dağılımı hem Ermeni siyasal hareketlerinde bağımsızlık ve özerklik arasında bir bocalamaya yol açmış, hem de Müslüman nüfusun katliamlara katılmasında etkili olmuştur.

Ermeni ulusal mücadelesinde bocalamayı arttıran diğer bir unsur da Ermeni ulusunun siyasal

yapısıdır.

19. yüzyılda Ermeni toplumdaki siyasal ayrışmaya girmeden önce, Osmanlı toplumunda “azınlıklar” olarak nitelenen halkların durumları hakkında birkaç söz etmek gerekiyor.

Kendisini, bir İslam devleti, dolayısıyla bir ümmet toplumu olarak tanımlayan Osmanlı devletinde millet kavramı, Hıristiyan ve Yahudi azınlıklar için kullanılıyordu. Osmanlı’nın dinimillet olarak tanımladığı azınlıklarla ilgili düzenlemesi, İslam’ın himaye kurumuna dayanıyordu. Bu kurum Gayri-Müslimlerin İslam devleti içindeki yaşamlarını düzenliyordu. “Himaye dilediği yerde oturabilir, çizmeyi aşmamak kaydıyla, dini tapınmalarını her zaman yerine getirebilirdi. İlke olarak Müslümanlardan farlı giyinir, silah taşıyamaz, at binemez, yeni kiliseler ve havralar inşa edemezdi. Vb. Kamusal görevlere getirilmeleri yasaktı ve asker olamazlardı.”

Ayrıca, yüksek dini görevliler hariç, vergi vermekle yükümlüydüler. Osmanlı bu kurumu, bir kısım değişikliklerle uyguladı. Gayri-Müslimler, himaye kurumunda olmayan dini özerkliğe (corporate) sahiptiler. Devlet görevi görebiliyorlardı. Sultan dini liderleri atıyordu, dini liderlerde tabalarının sultana sadakatini garanti ediyordu, vergileri topluyordu vb. Osmanlı devleti başlangıçta üç dini-millet tanıyordu, Ortodoks Rum, Yahudiler ve Katolik Ermeniler. Sonradan bunlara Kildaniler, Protestan Süryani ve Ermeniler de eklendi.

Bu dini-milletler, imparatorluğun başkenti İstanbul’da, dini liderler tarafından temsil ediliyordu. Hıristiyan Nasturiler ise

aynı zamanda bir aşiret örgütlenmesi olduklarından vergilerini verdikleri ve himaye kurumu kurallarına uydukları müddetçe “bağımsızlıklarını” koruyorlardı.

XIX. Yüzyılda başlatılan reformlarla birlikte eski dini-millet tanımı da değişikliğe uğradı. Yeni millet tanımı 1850’de İngiltere ve Rusya’nın baskısı sonucu, padişah fermanıyla kabul edildi. Bu yeni tanımda millet, dinî aidiyetten farklı olarak, etnik aidiyeti de içeriyordu. Kapı oğlanı adı altında oluşturulan yeni kurum, etnik aidiyeti temsil ediyordu ve din hariç, bütün diğer konularla ilgiliydi.

Müslümanlarla Hıristiyanların eşitsizliği, kâğıt üzerinde de olsa ortadan kaldırıldı. Dini azınlıkların ayrı bir vergiye tabi tutulmalarını sağlayan, devlet görevinde ve askeri hizmette bulunmalarını engelleyen “himaye kurumu” eski biçimiyle ortadan kaldırıldı.

Ancak reformlar bir ütopya olarak kaldı. II. Mahmut’la başlayan, devletin bu yeniden yapılanma süreci, 1839 Tanzimat, 1856 Islahat fermanıyla güçlendirilerek 1878’e kadar sürdürüldü. 1878 ise, Osmanlı tarihinde yeni bir dönüm noktası oldu.

Yeniden Ermeni toplumdaki sınıfsal ayrışma ve bunun ulusal mücadele üzerindeki etkisine dönersek, Ermeni toplumu nispeten erken sayılabilecek bir dönemde daha XVI. yüzyıldan itibaren sınıfsal ayrışmaya uğramaya başladı.

Ermeni toplumunda sınıfsal ayrışma, hemen her yerde olduğu gibi zanaatçılık ve ticaretin gelişmesi temelinde ortaya

çıktı. Kentlerde (Van, Erzurum vb.) ve hemen bütün meslek dallarında (terzi, ayakkabıcı, saatçi, kalaycı, demirci, bakırcı, taş işçiliği, değirmenci, fırıncı vb.) faaliyet gösteren Ermeni zanaat ve ticaret erbabı Osmanlı İmparatorluğu’nda esnaf, Pers imparatorluğunda ise hamkâr olarak adlandırılıyordu. Başlangıçta zanaat ve ticaretle uğraşan esnaf, zamanla sanayi ile (Erzurum’da metal ve bakır işleme, Van ve Erzurum’da silahçılık, deri, yün, ipek, pamuklu dokuma, kuyumculuk, halıcılık, seramikçilik vb.) ilişkilendi. İmparatorluğun merkezî kentlerine doğru gidildiğinde (İstanbul, İzmir), yani diasporada esnafın yerini devlet hizmeti de üstlenen zengin Ermeni aileler aldılar. Daha çok sarraflık, kreditorlük (bir nevi bankacılık) ve tedarikçilik işleriyle uğraşan bu Ermeni zenginler, XVI.yüzyıldan itibaren padişahlar tarafından “Amira” ünvanıyla ödüllendirildiler. Bir tür finans aristokrasisini temsil eden “Amira”lık batı feodalitesindeki ünvanlar (lord, kont vb.) gibi babadan oğula geçiyordu. Kendi işleri yanında devlet hizmetinde de bulunan (defterdarlık, vergi garantörlüğü gibi) “Amira”lar, aynı işi yapan Rum ve Yahudi sarraflarla kıyasıya bir rekabet içindeydiler. Rekabetin ana alanı, devletle olan ilişkilereydi. Devletle ilişkisi iyi olanlar, rekabetin de galipleriydi.

Ayrıca “Amira”lar, Osmanlı paşaları tarafından kendilerine bırakılan bölgelerde vergilerin toplanmasının da garantörlüyü riskli ve kârlı bir iş olan garantörlük, “Amira”lara aynı zamanda halk karşısında bir dokunulmazlık sağlıyordu. Ancak

padişah ve yönetimi karşısında aynı dokunulmazlığa sahip değillerdi. Konumları her an tehlikeydi.

“Amira”lar ve esnaflar birbirlerinden mekânsal olarak biri diasporada, diğeri “anavatanda” ayrı olsalar da ticarettten doğan bir ilişkiye sahiptiler.

Amira’lar aynı zamanda tedarikçilikle uğraştıklarından Ermeni anavatanındaki esnaf takımıyla ilişki içindeydiler. Esnafın ürettiklerini büyük kentlere ve Avrupa’ya pazarlayan, esnafa ihtiyaç duyduğu girdilerinin tedarikini sağlayan “Amira”lardı.

“Amira”lar her ne kadar 1856’da Osmanlı Bankası’nın kurulmasıyla bir darbe aldılarsa da, bu onların işlerinin bittiği anlamına gelmiyordu. Osmanlı dış ticaretinde ve sanayinin kurulmasında önemli görevler üstlendiler. İmparatorluğun ilk barut, silah, kâğıt, demir vb. fabrikalarının kurulmasında aktif rol alarak ticari ayrıcalıklarını sürdürdüler.

“Amira”lar -Kilise ile birlikte- adeta bir Ermeni yönetici sınıfı rolünü yerine getirdi. Kuruluşundan beri Ermeni yönetici sınıfının ayrılmaz bir parçası olan Kilise, Ermeni ulusal birliğinin de sembolü oldu. Ermeni krallıklarının yıkılmasından sonra Kilisenin bu rolü daha çok ruhani bir nitelik taşıdı. Ermenistan’ın Osmanlı imparatorluğu tarafından işgal edilmesinden sonra İstanbul’da bulunan Ermeni Kilisesi, imparatorlukta ki Ermeni ulusunun temsilcisi olarak kabul edildi ve Kilise’nin hak ve ayrıcalıkları yasayla tanımlandı. 1764’te kabul edilen yasa, Kilise’ye tanıdığı manevi ayrıcalık yanında bir dizi mad-

di hak ve ayrıcalık tanıdı. Kilise mülkünü garanti altına alan ya-sayla ona vergi toplama, medeni hal, noter, hayır işleri, eğitim, basın, sansür vb. alanlarda tanı-nan yetkiyle Ermeni toplumu-yönetme imtiyazı verildi. Kilise, dini ve dünyevi konularda (ver-gi kaçakçılığı, suçlar, itaatsizlikler vb.) Ermenileri yargılama ve cezalandırma hakkını da elde etti.

Böylece kilise, eskisi gibi ol-masa da yine en büyük toprak sahibi (yaklaşık 200 manastır ve bunlara ait bağlar, bahçeler, top-raklar vb.) olarak kaldı ve belirli sınırlar içinde yönetme işlevini sürdürdü. “Amira”lar kilisenin yönetme yetkisine bizzat patriği seçerek ortak oldu. Patrik; yasa gereği “Amira”nın egemen ol-duğu bir din adamları ve laikler meclisi tarafından seçiliyordu ve ancak yüksek bir meblağ karşı-lığında padişahın fermanını ala-rak işe başlayabiliyordu. Böy-lece kilisenin yönetme işlevi bir yanıyla “Amira”ya, öte taraftan da padişaha bağlı olarak işlerlik kazanmış oluyordu.

Sınıfsal ayrışmanın en altın-da, Ermeni toplumunun çoğun-luğunu (% 85 – 90) oluşturan köylüler bulunuyordu. “Anava-tan” da yaşayan Ermeni köylü-sü yasal olarak özgürdü. Ancak onun özgürlüğü sahip olduğu toprak parçasıyla sınırlıydı. Os-manlı toplumunda toprak mülki-yeti teorik olarak padişaha aitti. Ama bu mülkiyet pratikte bahşedilen askeri ve idari bürokrasi ta-rafından kullanılırdı. Bu sistem, toprak mülkiyetinin çok az sayı-da elde tekelleşmesini de bera-berinde getirdi. Tekelleşmiş bir toprak mülkiyeti altında “özgür” Ermeni köylüsü ya Müslüman’a (Türk, Kürt), ya kiliseye, ya da

Ermeni Meliklere ait topraklarda yarıcı olarak çalışmak durumun-daydı. Ermenilerin çoğunluk oluşturdıkları ilçe ve köyler-de Melikler hem yönetici hem de çiftlik sahibi olduklarından, köylülerin, melik topraklarında çalışmak dışında fiilen bir seçe-nekleri yoktu.

Ermeni toplumunda yaşanan bu sınıfsal ayrışmayı en net bi-çimde Bolis ve Yegir sözcükleri açıklar.

Kent anlamına gelen Bolis, daima “diyaspora”yı -Osman-lı imparatorluğu için Ermeni diasporasının başşehri olan İstanbul’u- başka bir ifadeyle Er-meni ticaret burjuvazisi ve finans aristokrasisini anlatır. “Anava-tan” anlamına gelen Yegir ise kadim Ermenistan’ı (Van, Erzu-rum vb.), kadim Ermenistan’da yaşayan küçük zanaatçıları, es-nafı, ağırlıklı olarak da Ermeni köyünü ve köylüsünü anlatır.

Ermeni toplumu içinde yaşa-nan bu sınıfsal ayrışma, kaçınıl-maz olarak çıkarların farklılaş-masına yol açtı; bu da farklı çıkar gruplarının ulusal mücadeleye yaklaşım farklılıklarında ifadesi-ni buldu. Diaspora; -daha sonra açıklanacağı gibi- açtığı ufuk ve sağladığı aydınlanmayla Erme-ni ulusal mücadelesinde önemli roller oynamasına rağmen, özel-likle diyasporada egemen olan (Ermeni) ticaret burjuvazisi ve finans aristokrasisinin devletle bütünleşmesi, ulusal mücadeleyi olumsuz olarak etkilemiştir.

Ermeni toplumunda bu sınıf-sal ayrışmaya dayalı ilk çatışma, sınıfsal ayrışmanın en belirgin olduğu İstanbul’da cemaat iş-lerinin dışında bırakılan esnaf ve halkın Ermeni kilise – finans aristokrasi iktidarına isyanıyla

başladı (1820).

Esnaf ve halk, Kumkapı’daki Ermeni Patriği’nin Katolikliğe döndüğü söylentisiyle ayakla-narak Patrikhane’yi bastı. Bu çatışma, Osmanlı yönetiminin kiliseden yana tavır almasıyla önlenemedi. İsyanın eleba-sışı oldukları gerekçesiyle iki Ermeni vatandaş idam edildi. İdamlar sükûneti ancak kısa bir süre sağlayabildi. 1841’de ye-niden ayaklanan esnaf, Üsküdar Ermeni Koleji’nin yönetimini “Amira”nın elinden aldı (Ko-lej bir süre sonra finans sorunu yüzünden kapandı). Bu başkal-dırının ardından Patriği seçen konseyin yapısı esnaf lehine de-ğişti. Otuz üyeli konseyde on altı “Amira”ya karşın on dört esnaf yer aldı. Çatışma her ne kadar Osmanlı yönetimini hedef al-mamış olsa da Amira-Kilise-Os-manlı işbirliği önemli bir darbe aldı.

İngiltere, Fransa ve Rusya’nın Osmanlı’da sürmekte olan ulu-sal mücadelelere müdahil ol-duğu 1839 ve 1856 reformları “Bolis”in (Amira, Kilise) konu-munu güçlendirdi. Ama aynı şeyi “Yegir” (anavatan- halk-köylü) için söyleyebilmek olanaklı de-ğildi. Tersine “Yegir”in durumu, 1830-1846 Kürt ayaklanma-ları ve 1856 Kırım yenilgisinden sonra daha da kötüleşti. Kırım yenilgisinin ardından yüzbinle-ri aşkın Müslüman Kafkasyalı göçmen Muş, Van, Erzurum ve Kilikya Ermenistan’ında iskân edildi. Hem bu göçler, hem de beylikleri işgal edilen Kürtlerin baskıları Ermenilere karşı yeni bir saldırı dalgasına dönüştü; Er-menilerin topraklarına el konul-du, malları yağmalandı. Kalan Ermeniler de Müslüman “maf-ya” tarafından güvenliği sağla-

ma adına haraca bağlandı.

Saldırıları karşı Muş ve Erzurum'da Ermeni halk bazı tepkiler verdi. En ciddi karşılık coğrafi konumuna bağlı olarak hâlâ özerkliğini koruyan Zeytun'dan geldi. Zeytun halkı "göçebe baskısı"na karşı 1862'de ayaklandı. Ayaklanma kısa sürede bastırıldı ama Zeytun ayaklanması Ermeni tarihinde ulusal uyanıştan ulusal mücadeleye geçişin başlangıcı oldu.

Ulusal Mücadele ve Emperyalist Paylaşım

Uluslaşma sürecinin, kapitalizmin doğuşuyla yaşıt olduğu biliniyor. Ancak bu süreç bizzat kapitalizmin gelişmesinde olduğu gibi, her yerde aynı biçimde ve aynı hızla yol almadı. Yollar her ne kadar sonuçta kapitalizme ve ulusa çıksa da, farklı yol ve biçimler altında gerçekleşti. Batı Avrupa'da daha çok kendi dinamizmine bağlı olarak gelişen süreç, nispeten homojen uluslaşmayla ve sancısız tamamlanırken, Balkanlar'dan başlayarak dünyanın diğer sömürge topraklarında sömürgeciliğe karşı verilen savaş, başka sömürgeci ve emperyalist devletlerin müdahalesi altında aynı zamanda bir paylaşım savaşı olarak gerçekleşti. Mücadeleler sonucu siyasal bağımsızlığını kazanan ve kendi ulus devletini kuran birçok ulus sonuçta yeni bir bağımlılık zincirinin halkası oldu.

Bu durum en başta 19. yüzyıl Osmanlı'daki ulusal mücadeleler için geçerlidir. Osmanlı'da ulusal mücadelelerin tarihi aynı zamanda bu mücadelelerin emperyalist devletler tarafından bir paylaşım aracı olarak kullanılmasının tarihidir.

19. yüzyıl başında 1829'da Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanmasıyla başlayan uluslaşma süreci, 1833'de Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın başarılı ayaklanması ve Osmanlı'nın Mısır'daki egemenlik haklarının bir kısmından feragatiyle sürdü. 1877'de başlayan Osmanlı - Rus savaşının, Osmanlı'nın mağlubiyetiyle sonuçlanması, bu süreci geri dönülmez bir noktaya taşıdı.

1876 Anayasası'nın kabulünün hemen ardından gelen savaş, henüz yürürlüğe girmemiş anayasanın da sonu oldu. Ancak bu son, başka bir sonun, Osmanlı tahtının yıkılmasının başlangıcı oldu.

1878'de Ruslarla imzalanan Ayastefanos Antlaşması'nın Osmanlı aleyhine içerdiği ağır maddeler, Osmanlı'dan çok, Osmanlı'yı Rusya'ya kaptırmaya kararlı olan İngiltere ve Fransa'yı endişelendirdi. Ayastefanos Antlaşması İngiltere ve Fransa'nın katılımıyla Berlin'de Osmanlı lehine yenilendi. Ermeniler, Berlin'deki görüşmelere Khirimyan Hageti başkanlığında bir heyetle katıldı. Ermeni heyetinin taraflara sunduğu özerklik projesi, bütün taraflarca reddedildi. Ancak anlaşma, 61. maddesini Ermeni sorununa ayırarak, Ermenileri de unutmadığını gösterdi.

Berlin Antlaşması Balkanlarda Yunanistan'dan sonra Romanya, Sırbistan, Karadağ ve Bulgaristan'ın bağımsızlığını onayladı. Bosna - Hersek Avusturya'ya verildi. Osmanlı, Makedonya ve Doğu Trakya dışında bütün Balkanlar'dan kovuldu.

Siyasal bağımsızlıkla emperyalist paylaşımın iç içe geç-

tiği Balkan uluslaşmasında "ganimet"ten en çok payı doğal olarak dönemin en güçlü emperyalist devleti İngiltere aldı. Mısır ve Yunanistan, İngiliz denetimine girdi. İngiltere, ayrıca Kıbrıs'ı arabuluculuk ganimeti olarak topraklarına kattı. Rusya'nın payına Slav uluslar (Sırbistan, Karadağ, Bulgaristan) düştü. Balkanlar'da Romanya'nın denetimine ele geçiren Fransa, buna ek olarak Tunus'u işgal etti.

Anlaşma metninde imzası olan İtalya, imzasının karşılığını 1911'de Libya'yı işgal ederek aldı.

Balkanlar'daki paylaşım, son rötuşları yapılmak üzere beklemeye alınırken, İngiltere ve Rusya arasında doğudaki paylaşım "Ermeni sorunu" üzerinden yürütüldü. Doğuda, Ermenilerin yanında en önemli aktörlerden biri de Kürtlerdi. Ancak Ermenilerin, Berlin Antlaşmasının 61.maddesi gereği elde ettikleri ayrıcalıklar, 6 vilayetin (Diyarbakır, Van, Erzurum, Sivas, Muş, Harput) Ermeni vilayeti olarak tescil edilmesi, Osmanlı'nın Ermenileri Kürt ve Çerkez saldırılarına karşı korumayı taahhüt etmesi ve somut bir mekanizma ile güven altına alması, Ermeni ve Kürtlerle aynı anda ittifak kurmayı olanaksızlaştırıyordu. Ermeni sorununu bir Kürt sorununa dönüştüren 61. madde, Rus ve İngilizlerin tercihlerini Ermenilerden yana kullandıkları anlamına geliyordu ki, bu da Kürtleri Osmanlı'nın yanına itiyordu. Bu yakınlaşmanın kanlı bir ittifak doğuracağı daha sonra ortaya çıkacaktı.

(Devam Edecek)

1 MAYIS'TA TAKSİM'E

ZİNCİRLERİNİ KIR

**ÜCRETLİ KÖLELİĞE
SON VER**